

Úloha obecní policie v oblasti prevence kriminality

Bc. Petra Melichaříková

Diplomová práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Petra Melichaříková**
Osobní číslo: **L21209**
Studijní program: **N1032A020002 Bezpečnost společnosti**
Specializace: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Úloha obecní policie v oblasti prevence kriminality**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte rešerši zaměřenou na monografie, studie, stati a články věnované úloze obecní policie v oblasti prevence kriminality.
2. Zhodnotte současný stav kriminality, možné způsoby její prevence a úlohu obecní policie v oblasti této problematiky.
3. Analyzujte činnost vybrané obecní policie v oblasti prevence kriminality a vymezte aktuální největší problémy.
4. Zpracujte metodickou příručku pro zvládání vybraných problémů.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. FIRSTOVÁ, Jana a David ZÁMEK. *Prevence kriminality – nedílná součást systému vnitřní bezpečnosti*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7676-057-8.
2. SCHNEIDER, Stephen. *Crime Prevention: Theory and Practice*. Second Edition. England: Routledge, 2020. ISBN 978-0-367-73867-9.
3. VETEŠNÍK, Pavel, Ivo CHAUER, Aleš ZÍDKA a kol. *Obecní policie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-463-3.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **doc. RSDr. Václav Lošek, CSc.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2022**

Termín odevzdání diplomové práce: **28. dubna 2023**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 28.4.2023

Jméno a příjmení studenta: Bc. Petra Melichaříková

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá problematikou úlohy obecní policie v oblasti prevence kriminality. V teoretické části práce je představen bezpečnostní systém České republiky a bezpečnostní orgán územních samosprávných celků – obecní policie. Dále je řešena kriminalita a způsoby její prevence. Teoretický rámec je poté zasazen do profesního prostředí Městské policie Valašské Meziříčí. Aplikační část práce obsahuje bezpečnostní analýzu a Plán prevence kriminality pro město Valašské Meziříčí. K dosažení výsledku byly použity metody analýzy a nestandardizovaných rozhovorů. Bezpečnostní analýza i Plán prevence kriminality bude poskytnut k dispozici manažeru prevence kriminality města Valašské Meziříčí. Výstup práce může sloužit jako předloha pro zpracování těchto dokumentů i v dalších obcích.

Klíčová slova: policie, obecní policie, prevence, kriminalita, prevence kriminality, sociální patologie, bezpečnost

ABSTRACT

The thesis deals with the role of municipal police in the field of crime prevention. The theoretical part of the thesis presents the security system of the Czech Republic and the security body of local self-government units - municipal police. It also deals with crime and methods of its prevention. The theoretical framework is then set in the professional environment of the Municipal Police of Valašské Meziříčí. The application part of the thesis includes a security analysis and a Crime Prevention Plan for the city of Valašské Meziříčí. The methods of analysis and non-standardized interviews were used to achieve the result. The security analysis and the Crime Prevention Plan will be made available to the Crime Prevention Manager of the city of Valašské Meziříčí. The output of the work can serve as a template for the formulation of these documents in other municipalities.

Keywords: police, municipal police, prevention, criminality, crime prevention, social pathology, safety

Ráda bych zde poděkovala mému vedoucímu práce doc. RSDr. Václavu Loškovi, CSc. za metodickou pomoc, cenné rady, a především za jeho vstřícný přístup. Dále bych ráda poděkovala Městské policii Valašské Meziříčí za spolupráci při tvorbě této práce.

Poděkovat bych chtěla také své rodině a příteli za podporu během celého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	8
CÍL PRÁCE A POUŽITÉ VĚDECKÉ METODY	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY	11
1.1 BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ.....	13
1.2 BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM.....	14
2 OBECNÍ POLICIE	16
2.1 HISTORICKÝ VÝVOJ	16
2.2 SOUČASNÁ PODOBA.....	17
3 KRIMINALITA.....	26
3.1 VÝZKUM KRIMINALITY.....	28
3.2 KRIMINALITA V ČESKÉ REPUBLICE.....	30
4 PREVENCE KRIMINALITY.....	33
4.1 KLASIFIKACE PREVENCE KRIMINALITY.....	34
4.2 SYSTÉM PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE	35
4.3 PROGRAMY PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE.....	39
II PRAKTICKÁ ČÁST	42
5 MĚSTSKÁ POLICIE VALAŠSKÉ MEZIRÍČÍ	43
5.1 KRIMINALITA VE MĚSTĚ VALAŠSKÉ MEZIRÍČÍ.....	46
5.2 ČINNOST MĚSTSKÉ POLICIE VALAŠSKÉ MEZIRÍČÍ	51
5.3 PREVENTIVNÍ ČINNOST MĚSTSKÉ POLICIE VALAŠSKÉ MEZIRÍČÍ.....	57
6 PLÁN PREVENCE KRIMINALITY MĚSTA VALAŠSKÉ MEZIRÍČÍ NA OBDOBÍ 2023-2028.....	62
6.1 BEZPEČNOSTNÍ ANALÝZA	62
6.2 SWOT ANALÝZA.....	69
6.3 STRATEGICKÁ ČÁST.....	71
ZÁVĚR	75
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	76
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	84
SEZNAM OBRÁZKŮ	85
SEZNAM TABULEK.....	86
SEZNAM GRAFŮ	87
SEZNAM PŘÍLOH.....	88

ÚVOD

Bezpečnost společnosti a ochrana obyvatelstva se v posledních letech stala velmi aktuálním a často řešeným tématem. Jelikož je právě bezpečí, ať už je na něj nahlíženo subjektivně či objektivně, jedním ze základních faktorů, které mají vliv na kvalitu života, je v zájmu státu i každého z nás usilovat o jeho zvýšení.

Obecní policie, jakožto orgán obcí dohlížejících a dodržování veřejného pořádku a podílející se na zajišťování místní bezpečnosti, zásadně přispívá ke zvyšování bezpečnosti. Význam tohoto orgánu podporuje také jeho dlouholetá tradice na našem území. Přesto je však v současné době na činnost a význam obecní policie pohlíženo různě. Jedním z cílů této práce je právě zdůraznění významu obecní policie, a to konkrétně v oblasti prevence kriminality, což je jedním z jeho hlavních úkolů.

Práce si klade za cíl také vyzdvihnout význam prevence kriminality v bezpečnostním systému České republiky. Právě jeho důležitost, dle mého názoru, není v současné době široké veřejnosti dostatečně artikulována. Přestože se jedná o zásadní složku systému kontroly kriminality, občané mnohdy nechtějí převzít část odpovědnosti za svou bezpečnost na sebe. Mělo by tedy být cílem státu, krajů i obcí neustále zdůrazňovat důležitost prevence a její přínosy. Správně nastavený systém prevence kriminality nejenže může výrazně zvýšit úroveň bezpečnosti jednotlivců i celé společnosti, ale může také zásadně snížit výdaje státu na trestní justici a vězeňství.

Konkrétně se práce zaměřuje na preventivní činnost Městské policie Valašské Meziříčí. Hlavním cílem této práce je právě analýza činnosti tohoto orgánu, jeho preventivního působení a bezpečnostní situace ve městě Valašské Meziříčí. Výstupem práce je poté Plán prevence kriminality pro město Valašské Meziříčí na období 2023-2028, který je zpracován na základě provedené bezpečnostní analýzy.

Během zpracování práce došlo k odklonu od zadání. Po vlastním uvážení a konzultaci se zástupci Městské policie Valašské Meziříčí a vedoucím práce byl změněn její výstup. Namísto metodické příručky je zpracován Plán prevence kriminality, který představuje větší přínos pro praxi.

CÍL PRÁCE A POUŽITÉ VĚDECKÉ METODY

Hlavním cílem diplomové práce je zpracování strategického dokumentu *Plán prevence kriminality pro město Valašské Meziříčí na období 2023-2028*. Pro splnění tohoto cíle je nutné splnit tyto dílčí cíle:

- zpracování teoretického základu práce sloužícího k hlubšímu porozumění úlohy obecní policie v oblasti prevence kriminality;
- analýza činnosti Městské policie Valašské Meziříčí v oblasti prevence kriminality;
- identifikace největších problémů souvisejících s národem trestné činnosti ve městě Valašské Meziříčí;
- vypracování bezpečnostní analýzy města Valašské Meziříčí.

Aplikované vědecké metody

Ke splnění stanovených cílů diplomové práce byly využity tyto vědecké metody:

- *Analýza* – posouzení bezpečnostní situace ve městě pomocí analýzy protiprávních činů, sociálně demografické analýzy, institucionální analýzy a SWOT analýzy.
- *Analýza dokumentů* – získávání informací o fungování obecní policie ve městě Valašské Meziříčí pomocí analýzy interních předpisů a informací o bezpečnostní situaci ve městě Valašské Meziříčí analýzou jeho strategických a jiných dokumentů.
- *Analýza dat* s využitím matematicko-statistických metod, především deskriptivní statistiky – vyhodnocení zkoumaných ukazatelů ve formě grafů a tabulek.
- *Komparace* – porovnání zkoumaných kritérií na úrovni města Valašské Meziříčí, Zlínského kraje a České republiky v praktické části práce.
- *Rešerše* – zpracování teoretické části práce pomocí literárních zdrojů, elektronických zdrojů a právních předpisů.
- *Nestandardizovaný rozhovor* – získání informací ohledně fungování obecní policie a systému prevence kriminality ve městě Valašské Meziříčí pomocí rozhovorů s ředitelem Městské policie Valašské Meziříčí a manažerem prevence kriminality daného města.
- *Syntéza* – výsledkem práce je spojení poznatků získaných na základě analytické části práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY

Zajištění bezpečnosti svých občanů je, mimo jiné, základní povinností každého státu. *Česká bezpečnostní terminologie* (Zeman, 2002, s. 13) definuje bezpečnost jako „stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby pro objekt (...) a jeho zájmy a tento objekt je k eliminaci (...) hrozeb efektivně vybaven a ochoten při ní spolupracovat“.¹ Bezpečnost je vždy vymezována vůči nebezpečí či hrozbě, tedy k jejich neexistenci (VeJVodová, 2019). Z hlediska státu můžeme bezpečnost primárně rozdělit na vnější a vnitřní. Další dělení může být podle jednotlivých sektorů (např. ekonomická, ekologická, politická, energetická atd.). Za účelem zajištění bezpečnosti svých občanů tvoří Česká republika (dále jen „ČR“) svou bezpečnostní politiku.

Jako bezpečnostní politiku lze obecně označit jakékoli legislativní dokumenty, koncepce i soubory opatření, směřující k zajištění bezpečnosti státu. Přesněji ji poté lze definovat jako „nejobecnější a vrcholný program státu nebo uskupení států v oblasti obhajoby a obrany národních zájmů“ (Zeman, 2002, s. 84). Stanovuje se na základě národních zájmů, bezpečnostního prostředí, mezinárodních závazků a analýzy hrozeb a rizik daného státu. Bezpečnostní politika poté udává, jakým způsobem a jakými prostředky hodlá stát hájit a prosazovat své zájmy (Zeman, 2002). Tvorba bezpečnostní politiky je cyklickým procesem, kdy po formulaci politiky a její implementaci následuje také její evaluace a následná reformulace či ukončení (VeJVodová, 2019).

Bezpečnostní politika státu je tvořena pěti základními komponenty:

- zahraniční politikou,
- obrannou politikou,
- politikou v oblasti vnitřní bezpečnosti státu,
- hospodářskou politikou a
- politikou veřejné informovanosti. (Bezpečnostní politika, © 2023)

¹ Přestože se jedná o poměrně starou definici, stále je užívána i v nových dílech. Ve své knize ji využili také Kafka, Hrinko, Zůna a kol. (2022), přičemž ji označují za zdařilou a pro ČR stále aktuální. Definice obsahuje jak negativní, tak pozitivní náhled na pojem bezpečnost. Současně na tento pojem nenahlíží pouze jako na objektivní stav, ale bere v úvahu také jeho subjektivní a specifickou stránku.

Pojem jednoduše vysvětlují také Rožňák a Juříček (2014), a to jako neexistenci hrozeb.

Sak (2018) ji poté definuje jako stav, kdy jsou veškeré hrozby téměř eliminovány.

V angličtině je ekvivalentem slova bezpečnost pojem *safety*. Ten je definován Cambridge Dictionary jako stav, kdy je objekt chráněn před nebezpečím nebo újmou.

Hlavní rysy bezpečnostní politiky jsou ukotveny v ústavním zákoně č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších předpisů² a v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, ve znění pozdějších předpisů³. Mezi další významné zákony můžeme zařadit např. zákon o krizovém řízení⁴, zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy⁵, zákon o integrovaném záchranném systému⁶, zákon o branné povinnosti⁷, zákon o zajišťování obrany ČR⁸ a mnoho dalších. Výčet dalších vybraných zákonů věnujících se otázce zajištění bezpečnosti ČR je uveden v Příloze P I.

Přestože ČR vystupuje jako suverénní stát, propůjčuje část své suverenity Evropské unii (EU). Stejně tak je významně ovlivněna dalšími mezinárodními závazky vůči Severoatlantické alianci (NATO), Organizaci spojených národů (OSN), Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) a dalším mezinárodním organizacím. Vliv má také výrazná ekonomická a surovinová závislost ČR na zahraničních trzích. (Vejvodová, 2019; Bezpečnostní strategie ČR, 2015)

Dalším významným společenstvím je Visegrádská skupina (V4). Díky tomuto spojení mají členové větší váhu v mezinárodní i evropské politice (Walsch, 2022). V4 má přístup k významným evropským vládám a představitelům mezinárodních organizací. Díky tomuto se výrazně zvyšuje pravděpodobnost prosazení zájmů ČR, a to mimo jiné také v otázkách bezpečnosti. Existuje však také názor, že V4 není vhodnou platformou regionální kooperace vzhledem k nesourodému a výrazně odlišnému potenciálu členů tohoto uskupení, jejich různými prioritami a národními zájmy. Stojar (2018) namísto tohoto spojení klade důraz na význam bilaterálních vztahů.

Informace o směřování bezpečnostní politiky nám poskytují koncepční dokumenty. Ty se mohou této oblasti věnovat komplexně, nebo specificky jejím částem. Bývají vzájemně provázané a mohou mít různou časovou dimenzi i územní působnost. (Mareš, 2019a)

² Tento zákon se zabývá pouze válečným stavem.

³ Zde jsou stanoveny základní povinnosti státu, tedy zachování svrchovanosti, územní celistvosti a demokratických základů, a dále ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot. Zákon se věnuje také krizovým stavům (nouzový stav a stav ohrožení státu) a stanovuje složky zajišťující bezpečnost ČR.

⁴ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Klíčovým koncepčním dokumentem pro tuto oblast je *Bezpečnostní strategie ČR 2015*. Dokument se zabývá východisky bezpečnostní politiky ČR, jejími bezpečnostními zájmy a bezpečnostním prostředím. Na jejich základě poté stanovuje strategii prosazování určených bezpečnostních zájmů. Strategie mimo jiné uvádí hlavní hrozby a trendy, které by mohly mít dopad na bezpečnostní zájmy ČR a výčet opatření, které souvisí s jejich předcházením (Bezpečnostní politika, © 2023). Přestože se jedná o široce respektovaný dokument, není právně závazný. Veškeré další bezpečnostní i jiné legislativní dokumenty by s ním však měly být v souladu. Strategie představuje rámec, který je dále rozpracován v návazných, podrobnějších a resortně zaměřených koncepčních dokumentech (Mareš, 2019a).

1.1 Bezpečnostní prostředí

ČR uskutečňují svoji zahraniční politiku v určitém bezpečnostním prostředí. To je výsledkem působení řady faktorů, které jsou mezi sebou provázány a působí na sebe. Zeman (2002, s. 26) definuje bezpečnostní prostředí jako „*vnější prostředí ovlivňující bezpečnostní politiku státu*“. Jedná se o prostor vně státních hranic, kde dochází k realizaci a střetům zájmů dalších státních i jiných aktérů, a dění v něm má zásadní vliv na bezpečnost daného státu.

Bezpečnostní prostředí je klíčové pro určení východisek bezpečnostní politiky. Je charakterizováno sáty, mezinárodními organizacemi a případně dalšími subjekty, které jsou významné z hlediska bezpečnosti. Současně se jedná o prostor, ve kterém může docházet k ohrožení národních zájmů. Obecně platí, že čím širší jsou zájmy státu, tím širší je také jeho bezpečnostní prostředí. (Bezpečnostní prostředí, © 2023)

V současné době je naše bezpečnostní prostředí charakteristické zvyšující se nestabilitou a nejistotou. To je způsobeno především nárůstem rozsahu, různorodosti a provázanosti hrozeb, jejichž vývoj je navíc obtížně předvídatelný. Pro Českou republiku je geograficky významná především oblast kontinentální Evropy a oblast MENA⁹. (Stojar a kol., 2018)

V roce 2022 byla vydána sektorová analýza bezpečnostního prostředí za rok 2021. Výstup můžeme vidět v Příloze P II. Dle této analýzy představuje v rámci našeho bezpečnostního prostředí největší hrozbu sociální faktor stárnutí populace. V politické oblasti se jedná

⁹ Jedná se o oblast Blízkého východu a severní Afriky. Oblast je významná z hlediska obchodních a zahraničněpolitických zájmů mnoha států. Nachází se zde více než polovina světových zásob ropy a dvě pětiny světových zásob zemního plynu. (Chen, 2022)

o autoritářské tendence, radikalismus a populismus, které se projevují ve více státech EU¹⁰ a také pokles národních vlád. Z vojenského hlediska se jedná především o regionální konflikty. Z těchto představuje pro bezpečnost ČR největší hrozbu konflikt na Ukrajině, vzhledem ke své geografické blízkosti. (Stojar a kol., 2022)

1.2 Bezpečnostní systém

Bezpečnostní systém je institucionálním nástrojem bezpečnostní politiky daného státu. Základní vymezení tohoto systému můžeme najít v Bezpečnostní strategii ČR. Jedná se o reálně existující systém k zajištění bezpečnosti. Jeho hlavní funkcí je integrace, koordinace a řízení jednotlivých složek a pružná reakce na vzniklé hrozby. Tento systém by měl být komplexní, funkční a měl by být schopen se přizpůsobit aktuální bezpečnostní situaci. Bezpečnostní systém je hierarchicky uspořádán a propojuje významné sektory souvisejí s bezpečností. (Bezpečnostní strategie ČR, 2015; Mareš, 2019b)

V ČR je bezpečnostní systém strukturován do tří úrovní: celostátní, regionální a lokální. Na celostátní úrovni působí orgány moci zákonodárné, výkonné a soudní. Na regionální úrovni se jedná o krajské orgány a další regionální státní orgány¹¹, územní správy ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů a záchranné služby jejichž zřizovatelem je kraj. Řadíme zde také složky integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“). Na lokální úrovni jsou to poté orgány obcí a měst (vč. obecních policí) a další místní orgány státní správy, územní složky ozbrojených bezpečnostních sborů a záchranné služby zřizované lokálně. (Mareš, 2019b)

Ve struktuře bezpečnostního systému je tedy zahrnut prezident republiky, Parlament ČR, vláda¹², Bezpečnostní rada státu a její pracovní orgány a správní úřady (ústřední, krajské a obecní). Klíčové jsou ozbrojené bezpečnostní sbory a záchranné bezpečnostní sbory, zejména Policie ČR (dále „PČR“), Hasičských záchranný sbor ČR (dále „HZS ČR“), Celní správa ČR, Vězeňská služba a další zpravodajské a záchranné služby. V rozsahu svých zákonných oprávnění je do něj aktivně zapojena také obecní policie, která připívá především k zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. Neopomenutelná je také úloha Armády ČR, která je zde především podpůrná. K jejímu nasazení dochází v případech, kdy síly složek IZS nejsou dostačující. (Bezpečnostní strategie ČR, 2015; Mareš, 2019b)

¹⁰ Stojar (2022) zdůrazňuje například Polsko a Bělorusko.

¹¹ Např. správy národních parků a chráněných krajinných oblastí nebo správy povodí.

¹² Vláda je současně odpovědná za řízení a funkčnost bezpečnostního systému.

ČR je zapojená také do mezinárodního bezpečnostního systému, a to prostřednictvím mezinárodních organizací a významných bilaterálních vztahů (Mareš, 2019b).

Přestože v současnosti neexistuje obecně platná definice pojmu bezpečnost, je možné stanovit její provázanost s existencí/neexistencí hrozby či nebezpečí. K zajištění bezpečnosti státu směřuje jeho bezpečnostní politika, která musí být schopna flexibilně reagovat na nové trendy ve vývoji bezpečnostní situace. Bezpečnostní politika ČR je mimo jiné zásadním způsobem ovlivněna členstvím v mezinárodních organizacích (EU, NATO, OSN, OBSE aj.). Klíčovým dokumentem pro tuto oblast je Bezpečnostní strategie ČR z roku 2015. Tento dokument definuje východiska bezpečnostní politiky ČR, bezpečnostní zájmy a bezpečnostní prostředí. V bezpečnostním prostředí ČR je aktuálním trendem rostoucí nestabilita a nejistota, způsobená především nárůstem počtu hrozeb a jejich nepředvídatelným vývojem. Za účelem zvládnutí těchto hrozeb ČR disponuje komplexním a funkčním bezpečnostním systémem, který je strukturován do úrovně celostátní, regionální a lokální. Díky tomuto dokáže flexibilně reagovat na různé situace.

2 OBECNÍ POLICIE

V České republice je primárním orgánem, zajišťujícím vnitřní pořádek a bezpečnost, PČR. Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích mohou však obce v samostatné působnosti zřizovat obecní policii (dále „OP“) a přispívat k uspokojení potřeb občanů na svém území. Především se jedná o uspokojování potřeby ochrany veřejného pořádku a zdraví a majetku občanů.

2.1 Historický vývoj

Současná podoba ozbrojených bezpečnostních sborů odráží změny, jimiž prošly v minulosti, především tedy v posledním století. Z tohoto důvodu je nezbytné zmínit největší milníky jejich historického vývoje. Minulé století je z hlediska vývoje OP, její organizace, pravomocí a činnosti obecně možno rozdělit do čtyř časových období, a to:

- do roku 1918,
- od roku 1918 do roku 1938 – období první republiky,
- od roku 1939 do roku 1945 – Protektorát Čechy a Morava, a
- po roce 1945 (Macek a Uhlíř, 1999).

Každé z těchto období má své typické rysy. Pro účely této práce se budu zabývat časovým obdobím od roku 1918 do ranných devadesátých let minulého století.

Po zániku Rakousko-Uherska a následném vzniku Československa v roce 1918 byl výkon policie svěřen především obcím. Československo disponovalo policií i četnictvem a po roce 1920 byly zřizovány i další státní policejní úřady. Státní policie se skládala z uniformované a neuniformované části. Mezi rozsahem služby obecní a státní policie nebyly však žádné zásadní rozdíly. Výkon služby policie probíhal nepřetržitě po dobu 24 hodin s následným 24hodinovým volnem. (Macek a Uhlíř, 1999)

Obecní, nebo také komunální, policie často spolupracovala s četnictvem. To mělo spolupůsobit v záležitostech místní policie. Organizační struktura četnictva plynule navázala na rakouský systém a své konečné podoby nabyla v roce 1920. Četnictvo bylo podřízeno Národnímu výboru a od roku 1924 bylo pokládáno za samostatné oddělení armády. Jednalo se o strážný, vojensky organizovaný sbor, určený především k udržování veřejného pořádku a veřejné bezpečnosti. Hlavní činností četníků byly obchůzky určeného obvodu. Dá se říci, že v této podobě fungovalo četnictvo až do roku 1938. (Macek a Uhlíř, 1999; Vetešník, Chauer, Zídka a kol., 2013)

V době existence Protektorátu Čechy a Morava hrály hlavní roli především německé represivní síly. Přesto však byla i po jeho vzniku zachována stejná struktura českých bezpečnostních složek jako dříve. Existovalo tedy četnictvo, státní policie a OP. Státní policie měla funkci správní, pořádkovou a kriminální. OP byla zřízena v obcích s více než 10.000 obyvateli, podřízena byla starostovi obce a její hlavní funkcí byla podpora četnictva. V letech 1942 a 1944 proběhla reorganizace policie za účelem přizpůsobení protektorátní organizaci. Nejvýznamnější změnou bylo oddělení pořádkové a bezpečnostní policie. Označení pořádková (uniformovaná) policie se vztahovala na četnictvo, vládní policii, výkonnou policii a požární ochrannou policii. Bezpečnostní (neuniformovaná) policie představovala souhrnný název pro vládní kriminální policii a obecní kriminální policii. Četnictvo fungovalo pouze s minimálními změnami. (Macek a Uhlíř, 2001)

Po konci Druhé světové války se postavení bezpečnostních složek měnilo v návaznosti na vývoj politické situace. Hlavní změnou bylo vytvoření jednotné struktury. Na základě dokumentu „Budování národní bezpečnosti“ vznikl v roce 1947 jednotný policejní sbor – Sbor národní bezpečnosti. Tímto došlo ke včlenění příslušníků bývalé OP do jednotného sboru a místní národní výbory v obcích byly povinny odevzdat státu jejich výzbroj a výstroj. Fakticky tak došlo k zániku institutu OP. O rok později (1948) vznikl institut Pomocné strážce Veřejné bezpečnosti¹³, který měl sloužit mimo jiné také k udržování veřejného pořádku¹⁴. Tento institut zanikl v roce 1991. (Macek a Uhlíř, 2011; Vetešník, Chauer, Zídka a kol., 2013)

Dalším nově vzniklým institutem se stal v roce 1971 institut inspekce veřejného pořádku¹⁵, který se zabýval zabezpečováním místních věcí veřejného pořádku, jakožto orgán národního výboru. Dodržování veřejného pořádku mělo být věcí především výchovy a prevence. Činností se institut přibližovat činnosti OP, nenahrazoval ji však. Institut inspekce veřejného pořádku zanikl v roce 1990. (Vetešník, Chauer, Zídka a kol., 2013)

2.2 Současná podoba

Obce mohou v současnosti, dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, zřizovat v samostatné působnosti OP, jakožto orgán s místní působností, dohlížející na dodržování veřejného pořádku a podílející se na zajišťování místní bezpečnosti.

¹³ Veřejná bezpečnost byla složkou Sboru národní bezpečnosti.

¹⁴ K jeho hlavním činnostem můžeme zařadit ochranu lidově demokratického zřízení, střežení státních hranic a zajišťování bezpečnosti osob a majetku (Vetešník, Chauer, Zídka a kol., 2013)

¹⁵ Zřízeny byly zákonem č. 146/1971 Sb., kterým měnil a doplnil zákon o národních výborech.

Postavení OP je vymezeno zákonem č. 553/1991 Sb., o obecní policii (dále jen „zákon o OP“). Dle tohoto zákona (§ 1) OP zřizuje a zrušuje zastupitelstvo obce obecně závaznou vyhláškou. V obcích, které jsou městy či statutárními městy a v hlavním městě Praze, je OP označována jako městská policie. Jedná se však pouze o formální změnu označení. V čele OP stojí starosta nebo jiná, zastupitelstvem obce pověřená, osoba. Do jisté míry může být vedením OP pověřen také určený strážník a rada obce tak může svěřit rozhodování o některých právních jednáních přímo OP. OP tvoří strážníci, tedy zaměstnanci obce zařazení do OP, a další zaměstnanci obce. Tito nemají oprávnění strážníka OP (dále jen „strážník“) a provádí převážně organizační a administrativní úkony. Vzhledem k tomu, že je OP zřizována samosprávou a nikoli vládou, zodpovídá za její financování sama obec. Obec současně nese plnou odpovědnost za činnost OP, kterou zřizuje. V případě, že obec nezřizuje OP, může uzavřít s jinou obcí ve stejném kraji veřejnoprávní smlouvu o výkonu činnosti na jejich území. (Zákon č. 553/1991 Sb.; Vetešník, Chauer, Zídka a kol., 2013)

OP je orgánem obce, která odpovídá za jeho činnost. Není tedy podřízena centrální vládě, ale místní samosprávě. Orgán státní správy, v oblasti vnitřní bezpečnosti se jedná o Ministerstvo vnitra, není tedy oprávněn jakkoli zasahovat do její činnosti, mimo zákonem stanovené výjimky. Jeho činnost je zde především kontrolní. Formou zkoušky ministerstvo ověřuje odbornost čekatelů i strážníků a vykonává dozor nad její činností. (Úvod do problematiky obecní..., 2021)

Náplní OP při zabezpečování veřejného pořádku na místní úrovni je:

- ochrana osob a majetku a zajištění jejich bezpečnosti,
- dohled na dodržování pravidel týkajících se občanského soužití,
- dohled na dodržování právních předpisů obcí (obecně závazné vyhlášky či nařízení)
- dohled na bezpečnost na pozemních komunikacích, vč. plynulosti provozu,
- ochrana veřejného pořádku a dodržování souvisejících právních předpisů,
- prevence kriminality v obci,
- dohled nad udržováním čistoty veřejných prostranství,
- odhalování přestupků,
- poskytování údajů o OP Ministerstvu vnitra za účelem zpracování statistických údajů. (Zákon č. 553/1991 Sb.)

Obecně lze říci, že činnost OP je veřejně prospěšnou. Strážníkům je možno přidělovat pouze práci, která je vymezena zákonem o OP. Současně je omezeno také místo výkonu práce, a to na území zřizující obce či obce, se kterou je sepsána veřejnoprávní smlouva. V rozsahu stanoveném zákonem o OP při činnosti spolupracuje OP s orgány veřejné moci. (Vetešník, Chauer, Zídka a kol., 2013)

Přestože není OP součástí IZS¹⁶ a není zmíněna ani v zákoně upravujícím tuto oblast (zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů), v některých případech má postavení ostatní složky IZS. Jedná se totiž o orgán obce, a těmi se již tento zákon zabývá (§ 15): „*Orgány obce zajišťují připravenost obce na mimořádné události a podílejí se na provádění záchranných a likvidačních prací a na ochraně obyvatelstva*“. Dle tohoto zákona (§ 15) se tak OP může podílet na:

- přípravě na mimořádné události,
- provádění záchranných a likvidačních prací,
- zajištění varování, evakuace a ukrytí osob a
- zajištění nouzového přežití obyvatel obce.

Při své činnosti spolupracuje OP se základními složkami IZS¹⁷. K této spolupráci dochází často u přírodních katastrof, havárií, požárů či dopravních nehod.

2.2.1 Strážníci obecní policie

Oproti příslušníkům PČR – policistům, nejsou strážníci vázání služebním poměrem. Výkon jejich činnosti je upraven zákoníkem práce, který je do jisté míry doplněn zákonem o OP. Důvodem je právě jejich zřízení dle zákona o obcích. Strážníci jsou zaměstnanci obce, kteří jsou pouze zařazeni u OP, a mají statut úřední osoby.

¹⁶ IZS „je efektivní systém vazeb, pravidel spolupráce a koordinace záchranných a bezpečnostních složek, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při společném provádění záchranných a likvidačních prací a přípravě na mimořádné události“. (Integrovaný záchranný systém, 2009)

¹⁷ Řadíme zde HZS ČR, jednotky požární ochrany, poskytovatele zdravotnické záchranné služby a PČR.

Osoby, které mají zájem o to, stát se strážníkem, musí naplňovat určité kvalifikační předpoklady. Mimo české občanství se jedná především o:

- bezúhonnost,
- spolehlivost,
- věk,
- vzdělání,
- zdravotní způsobilost a
- odbornost. (Zákon č. 553/1991 Sb.)

Za bezúhonnou lze zjednodušeně řečeno považovat osobu, která nebyla v minulosti odsouzena za trestný čin, a tedy je jakýmsi potvrzením, že vede řádný život. Přesněji jsou kritéria bezúhonnosti pro strážníky rozvedeny v § 4a zákona o OP. Zda je osoba bezúhonná si obec ověřuje opisem z evidence Rejstříku trestu.

Spolehlivým je poté dle § 4b stejného zákona uchazeč, který nebyl „*v posledních třech letech opakovaně pravomocně uznán vinným z úmyslného spáchání přestupku nebo jednání, které má znaky přestupku*

- a) *na úseku ochrany zdraví před škodlivými účinky návykových látek nebo obdobného přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích,*
- b) *na úseku obrany České republiky,*
- c) *proti veřejnému pořádku,*
- d) *proti občanskému soužití,*
- e) *proti majetku, nebo*
- f) *podle zákona o zbraních,*

jestliže jeho jednání, kterým spáchal přestupek nebo které má znaky přestupku, je v rozporu s posláním strážníka podle tohoto zákona“. Spolehlivou současně není osoba, u níž byla zjištěna podpora či zapojení do hnutí směřujícího „*k potlačování práv a svobod člověka*“ nebo otevřeně hlásající nesnášenlivost k jiným skupinám osob. Spolehlivost je prokazována čestným prohlášením uchazeče o zaměstnání a jeho možnou kontrolou opisem z evidence Rejstříku trestu. (Zákon č. 553/1991 Sb.)

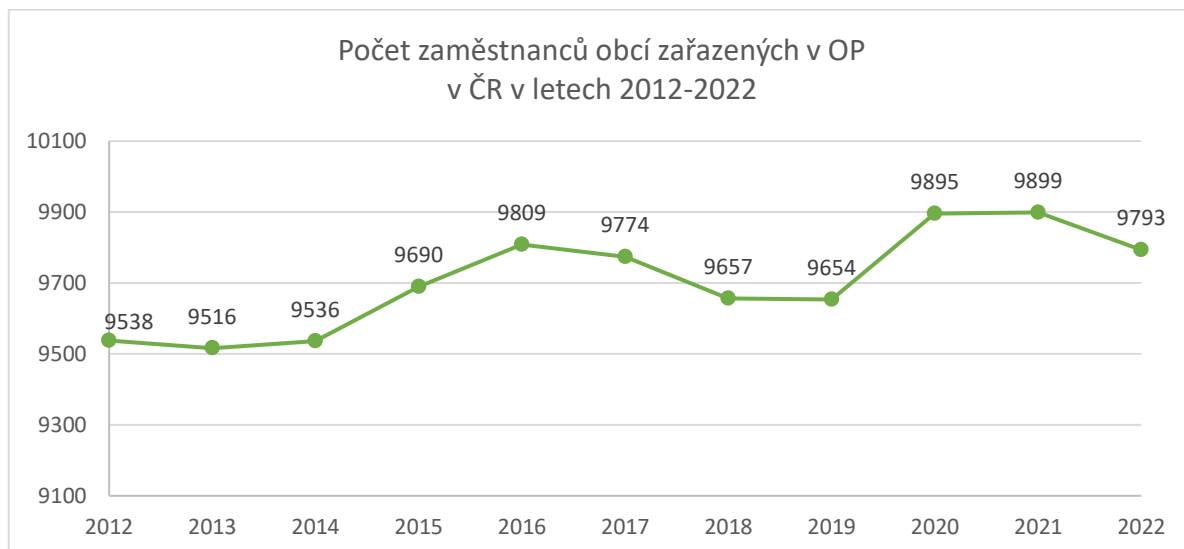
Uchazeči musí splnit podmínku dovršení 18 let věku a dosažení minimálně středního vzdělání, které bylo zakončeno maturitní zkouškou. Co se věku týče, preferováni jsou uchazeči starší 21 let, a to především z důvodu možnosti použití služební zbraně a služebního vozidla až po dosažení této věkové hranice.

Posuzování zdravotní způsobilosti uchazeče upravuje vyhláška č. 444/2008 Sb., o zdravotní způsobilosti uchazeče o zaměstnání strážníka, čekatele a strážníka obecní policie. Posuzuje ji poskytovatel pracovnělékařských služeb. Uchazeč musí podstoupit komplexní vstupní lékařskou prohlídku. Strážníci poté během doby trvání pracovního poměru absolvují periodické lékařské prohlídky. Při těchto lékařských prohlídkách jde především o vyloučení různých tělesných i duševních vad, nemocí a stavů, které jsou neslučitelné s výkonem zaměstnání strážníka. (Vyhláška č. 444/2008 Sb.)

Odbornost je ověřována zkouškou odborné způsobilosti před komisí Ministerstva vnitra. Na tuto zkoušku se uchazeči připravují prostřednictvím školení organizovaných obcí. Obec je současně povinna zabezpečit výcvik v oblasti používání donucovacích prostředků, výkonu oprávnění a jeho povinností. Zkouška se skládá z části písemné a ústní, v podobě pohovoru. U strážníků je poté odborná způsobilost ověřována ještě třikrát v 5letém intervalu. Po vykonání čtvrté zkoušky je osvědčení vydáno na dobu neurčitou. (Zákon č. 553/1991 Sb.)

V roce 2022 bylo v ČR zařazeno do OP 9 793 zaměstnanců obcí. V Graf 1 můžeme pozorovat meziroční úbytek téměř 100 strážníků. Tento vývoj však není, vzhledem ke změnám v předešlých letech, nijak alarmující. Je však třeba uvažovat o možnosti dalšího úbytku strážníků, a tedy i o způsobech, jak občany k této práci v budoucnu motivovat.

Graf 1 Počet zaměstnanců obcí ČR zařazených do OP 2012-2022
(vlastní dle Data o činnosti obecních policí..., 2023)

Aktuální věkovou strukturu můžeme vidět v Tabulka 1. Nejvíce strážníků se nyní nachází ve věkové kategorii 41-50 let. Pokud se však podíváme na situaci před 10 lety, nejsilnější skupinou byla věková kategorie 31-40 let. Průměrný věk strážníků tedy v průběhu let roste.

Tabulka 1 Počet zaměstnanců obcí zařazených do OP v ČR v roce 2012 a 2022
(vlastní dle Data o činnosti obecních policií..., 2023)

Stav k roku	2022	2012
Počet zaměstnanců obce zařazených do OP celkem	9793	9538
z toho strážníků	8422	8580
z toho čekatelů	57	59
z toho ostatních zaměstnanců	1304	899
Věková struktura strážníků a čekatelů OP		
18-20	37	*
21-30	964	1455
31-40	1684	3208
41-50	3036	2969
51-60	2458	926
61 a více	383	83
Nejvyšší dosažené vzdělání strážníků a čekatelů		
bez maturity	126	1048
střední s maturitou	6828	6489
vyšší odborné	182	141
vysokoškolské	1420	961

* Ke snížení věkové hranice pro přijetí k OP z 21 na 18 let došlo až v roce 2018.

Co se týče vzdělání strážníků, většina z nich má středoškolské vzdělání zakončené maturitní zkouškou. Můžeme vidět, že od roku 2012 podstatně vzrostl počet strážníků s vysokoškolským vzděláním. Naopak strážníků bez maturity je zásadně méně. Důvodem je především novela zákona z roku 2016, která stanovuje povinnost, aby strážníci úspěšně složili maturitní zkoušku.

2.2.2 Povinnosti a oprávnění strážníků obecní policie

Při výkonu své činnosti disponují strážníci různými oprávněními, ale také povinnostmi. Tyto jsou stanoveny a podrobně popsány v zákoně o OP.

Strážníci jsou dle § 6 zákona o OP při provádění zákroků a jiných úkonů souvisejících s plněním jejich úkolů povinni „*dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní a nepřipustit, aby osobám v souvislosti s touto činností vznikla bezdůvodná újma*“. Jakýkoli zásah do práv a svobod občanů by neměl překročit hranici, která je nezbytná k dosažení účelu. V případě, že úkon či zákrok vykonávaný strážníkem zasahuje do práv či svobod osoby, je povinen ji poučit o právech, a to buď před provedením zákroku či ihned, jakmile to situace umožňuje. Strážníci jsou v pracovní době povinni provést zákrok či úkon v případě, kdy dochází k porušování zákona či důvodnému podezření z jeho porušování. Ve stanovených případech povinni zakročit také mimo pracovní dobu. Výjimkou jsou případy, kdy může být jejich schopnost jednat omezena léky či jinými látkami, úkon vyžaduje odborné školení a výcvik, který nepodstoupil, nebo kdy je zřejmé, že zákrok nebude schopen úspěšně dokončit. (Zákon č. 553/1991 Sb.)

Strážníci jsou poté oprávněni:

- požadovat vysvětlení,
- požadovat prokázání totožnosti,
- předvést osobu,
- vyzvat osobu k vydání zbraně a oprávnění zbraň odebrat,
- zakázat vstup na určená místa,
- otevřít byt či jiný uzavřený prostor a
- vyzvat osobu k vydání věci a oprávnění věc odejmout (Zákon č. 553/1991 Sb.).

Mezi další oprávnění strážníků patří použití donucovacích prostředků, psa nebo služební zbraně. Co je považováno za donucovací prostředek a kdy je možno jej použít uvádí zákon o OP. Jedná se o situace, kdy je ohrožena bezpečnost jiné osoby či jeho samotného nebo majetku. Použity mohou být také z důvodu zabránění výtržnostem, rvačkám či jinému jednání narušujícímu veřejný pořádek. Před jejich použitím je strážník povinen vyzvat osobu či osoby k upuštění od protiprávního jednání s výstrahou použití donucovacích prostředků.

Po jeho použití musí v případě zranění poskytnou osobě první pomoc a následně zajistit její lékařské ošetření. (Zákon č. 553/1991 Sb.)

2.2.3 Činnost obecních policí v datech

Statistiky o činnosti OP tvoří Ministerstvo vnitra na základě podkladů obcí. V následující Tabulka 2 můžeme vidět počet přestupků a důvodných podezření ze spáchání trestného činu zjištěných OP.

Tabulka 2 Počet zjištěných přestupků a trestných činů OP v roce 2022 v tisících (vlastní dle Data o činnosti obecních policí..., 2023)

Celkový počet zjištěných přestupků*	3068,3
z toho přestupků spáchaných porušením nařízení obce	753,9
z toho přestupků proti pořádku v územní samosprávě	37,2
z toho přestupků proti veřejnému pořádku	55,7
z toho přestupků proti občanskému soužití	4,6
z toho přestupků proti majetku	20,3
z toho přestupků fyzických osob podle zákona o silničním provozu (vyjma překročení nejvyšší dovolené rychlosti)	1319,6
z toho přestupků spáchaných překročením nejvyšší dovolené rychlosti	1015,2
z toho přestupků podle zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek	5,8
z toho přestupků podle zákona o silniční dopravě	11,2
z toho ostatních	31,5
Celkový počet důvodných podezření ze spáchání trestného činu oznámených PČR	7,2

* Data jsou uvedena v tisících.

V roce 2022 odhalila OP celkem 3 068 300 přestupků a 7 200 podezření ze spáchání trestného činu oznámila PČR. Z tabulky jasně vyplývá, že nejvíce přestupků zjištěných OP souvisí s porušením zákona o silničním provozu. Tyto přestupky tvoří přibližně 76 % celkového počtu všech zjištěných přestupků v loňském roce. Na další místo můžeme zařadit přestupky spáchané porušením nařízení obce, které činí téměř 25 % ze všech přestupků.

Z této kapitoly jasně vyplývá nezpochybnitelná důležitost OP v systému bezpečnosti nejen měst, ale i celého státu. Jedná se o klíčový orgán měst i obcí zajišťující veřejný pořádek a místní bezpečnost. Zásadní význam mají OP především v oblasti prosazování nařízení místních samosprávných orgánů. Důležitost tohoto orgánu dokládá také jeho dlouholetá historie. Význam OP v systému bezpečnosti také v potvrzují současné debaty o zvýšení pravomocí OP, avšak je třeba zvážit i možné stinné stránky této problematiky.

3 KRIMINALITA

Kriminalitu můžeme definovat jako „činy, resp. způsoby jednání a chování jedinců, které jsou v dané kultuře nebo společnosti trestné“ (Veteška a Fischer, 2020, s. 28). Jedná se tedy o souhrnné označení pro činy, které jsou v dané společnosti považovány za trestné, a současně je takto označuje také trestní zákoník. Kriminální chování je tak odchylkou od společenské normy (Fischer a Škoda, 2014) a je projevem neschopnosti jedince adaptovat se ve společnosti.

Neexistuje shoda v otázce obsahu a rozsahu samotného pojmu kriminalita. Obecně existuje jeho legální a sociologické pojetí. U legálního pojetí pojem kriminalita odkazuje na trestnou činnost, tedy na trestné činy souhrnně evidované na určitém území v určitém časovém období. Sociologické pojetí poté označuje za kriminalitu takové jednání, které sice není považováno za trestněprávní, ale je nežádoucí z pohledu široké veřejnosti. (Jelínek, 2021)

Fischer a Škoda (2014) označují kriminalitu jako jeden z nejzávažnějších a společensky nejnebezpečnějších jevů. Snahy o její snižování jsou tradičním tématem vnitřní bezpečnosti. Pozornost je věnována primárně řešení tohoto problému, tedy ochraně společnosti. Současně se však řeší také způsob zacházení s pachateli. Odborníci si kladou za cíl dosáhnout trvalé korekce vzorců chování, souvisejících s kriminalitou. (Fischer a Škoda, 2014)

Tento sociálně patologický jev¹⁸ vzhledem ke svému poměrně vysokému stupni společenské nebezpečnosti (Fischer a Škoda, 2014) vyvolává zájem většiny občanů. Z pohledu jednotlivce představuje jedno z největších bezpečnostních rizik (Buriánek, 2021). Důvodem je zřejmě bezprostřední blízkost tématu, jelikož spousta z nich se někdy s nějakým druhem kriminality setkala, a také způsob komunikace této problematiky médií.

Snižování kriminality je významným zájmem ČR. Dle Bezpečnostní strategie (2015) by měl být kladen důraz především na hospodářskou kriminalitu, boj s korupcí a organizovaným zločinem. Tyto představují dle analýzy bezpečnostního prostředí závažnou hrozbu. V rámci členství v EU ČR usiluje o posílení spolupráce a solidarity s dalšími členskými státy za účelem ochrany občanů před kriminalitou a obecně posílení vnitřní bezpečnosti jak ČR, tak celé EU. (Bezpečnostní strategie, 2015)

Důležité je zmínit rozdíl mezi **skutečnou kriminalitou** a **kriminalitou registrovanou**. Registrovaná kriminalita představuje pouze tu část kriminality, která byla odhalena orgány

¹⁸ Sociální patologie je „souhrnné označení nezdravých, abnormálních a obecně nežádoucích společenských jevů“ (Fischer a Škoda, 2014, s. 15).

činnými v trestním konání, tedy která jim byla nahlášena, či zjištěna jinak (Jelínek, 2021). Pojem, označující rozdíl mezi registrovanou a reálnou (skutečnou) kriminalitou, je **latentní (skrytá) kriminalita** (Jelínek, 2021). Jedná se o kriminalitu, která není známa, a tedy ani evidována. Přestože se jedná o přirozený jev, latence může být také umělá. Umělá latence je označení pro takové trestné činy, které nebyly evidovány, přestože se o nich instituce oficiálně dozvěděly (Jelínek, 2021). Co se týče procentuálního zastoupení latentní kriminality, někteří autoři (Gřivna, Scheinost, Zoubková a kol., 2019; Buriánek, 2021) hovoří přibližně o polovině případů. Jiní (Balabán, Pernica a kol., 2015) však uvádí, že se může jednat i o 70 %.

Míra latentní kriminality je ovlivněna zejména intenzitou formální a neformální kontroly, tolerancí obětí či úrovní právního vědomí občanů. Především se však jedná o ochotu občanů kriminalitu oznamovat¹⁹, jelikož nejčastějším způsobem odhalení trestné činnosti je právě její oznámení. Občan se tak stává hlavním činitelem v tomto procesu a výrazně ovlivňuje míru latentní kriminality. Napříč různými trestnými činy se její míra významně různí. Obecně platí, že čím závažnější trestný čin je, tím menší míru latence vykazuje. Najdou se však i výjimky, kde např. u trestných činů spojených se sexuálním násilím je latence pravděpodobně nejvyšší. (Gřivna, Scheinost, Zoubková a kol., 2019)

Předmětem vědy zkoumající kriminalitu – kriminologie, je mimo jiné také **osoba pachatele**. Definice pojmu pachatel kriminality není shodná s definicí pojmu pachatel trestného činu, který můžeme nalézt v trestním zákoníku. Kriminologie pracuje se širším pojmem. Nejedná se zde pouze o osobu, která spáchala trestný čin a je za něj trestně odpovědná, ale také o osobu, která z určitého důvodu trestně odpovědná není, přestože její čin či jednání naplnilo znaky dané skutkové podstaty. Důvodem zde může být např. nedostatek přičetnosti či věk. Existuje mnoho faktorů, které mají vliv na vznik a rozvoj kriminálního jednání u jedince. Jedná se především o faktory biologické (pohlaví, věk, vrozené dispozice způsobu reagování, ...), psychické (mentální schopnosti, poruchy osobnosti, temperament) a sociální (rodina, vrstevnické skupiny, dosažená úroveň vzdělání, nezaměstnanost atd.). (Jelínek, 2021; Fischer a Škoda, 2014)

¹⁹ Mezi důvody neoznamování kriminality může patřit např. pohodlnost, nedůvěra v policejní složky a soudnictví či citlivá povaha trestného činu samotného (např. znásilnění) (Balabán, Pernica a kol., 2015).

3.1 Výzkum kriminality

Existuje několik možností, jak kriminalitu zkoumat. První možností jsou **údaje ze statistik** orgánů činných v trestním řízení. Ty však podávají pouze zkreslený obraz o reálné kriminalitě (Toušek a kol., 2018). Oficiální statistiky státních orgánů pracují pouze s kriminalitou registrovanou. Díky existenci latentní kriminality se tak veškeré dostupné údaje stávají relativními (Gřivna, Scheinost, Zoubková a kol., 2019). Kriminální statistiky tvoří instituce kontroly kriminality. Jedná se především o:

- Ministerstvo vnitra ČR, resp. Policejní prezidium ČR,
- Ministerstvo spravedlnosti ČR a
- Generální ředitelství Vězeňské služby ČR.

Tyto instituce zpracovávají tzv. decentralizované statistiky²⁰. Policejní prezidium vydává policejní statistiku, jejíž součástí jsou informace o zjištěných trestných činech a o osobách, které jsou označeny jako pachatelé trestných činů. Justiční statistika Ministerstva spravedlnosti obsahuje údaje o každém známém spáchaném trestném činu. Zpracovává údaje o známých pachatelích, obžalovaných osobách a o osobách, které byly pravomocně odsouzeny. Současně obsahuje údaje o samotných skutcích. Statistika Vězeňské služby ČR se zaměřuje na informace související s výkonem vazby a trestu odnětí svobody. (Gřivna, Scheinost, Zoubková a kol., 2019)

Druhým způsobem, jak kriminalitu zkoumat, jsou **viktimologická šetření**. Ty poměrně efektivně bojují se zkreslením statistik státních orgánů, avšak problém zde představuje metoda sběru dat – dotazníková šetření. Zde je největší problém v míře reprezentativnosti, a to z důvodu zpravidla nedosažitelného náhodného výběru, který by ji měl zaručit. Současně je problém s ověřením pravdivosti či přesnosti uvedených údajů²¹. (Toušek a kol., 2018)

Další metoda vhodná ke zkoumání kriminality je **tzv. self-report**. Metoda spočívá v dotazování vzorku populace, samozřejmě anonymním, zda se nedopustili různých trestných činů v daném časovém období. Pracuje i s daty o trestné činnosti, které nejsou zachyceny ve statistikách státních orgánů. Její zásadní výhodou je schopnost zaznamenat

²⁰ Decentralizované, jelikož neprochází přes státní statistické orgány.

²¹ S odstupem času mohou respondenti zapomenout přesné údaje a detaily průběhu trestných činů. Zároveň mohou některé otázky být respondentům nepříjemné, jelikož se často zabývají citlivými tématy, a respondent se může rozhodnout svou zkušenost neuvádět, nebo ji pozměnit. (Toušek a kol., 2018)

také formy kriminality, které nemají konkrétní oběť, případně ji je složité určit²². Takováto šetření mohou být zdrojem validních a reliabilních dat o kriminalitě. Opět to však závisí na datech, které poskytnou respondenti, a na jejich přesnosti. (Toušek a kol., 2018)

Dalším zdrojem informací o kriminalitě jsou **Mapy kriminality**. Jedná se o společný projekt Ministerstva vnitra a PČR reagující na zájem veřejnosti o přístup k informacím týkajícím se kriminality. Projekt byl po více než ročním testování naplno spuštěn v září roku 2022. Jedná se o nástroj, který má přispět nejen informovanosti veřejnosti, ale má také napomoci obcím a jejich obecním policiím ve snižování kriminality, a to cíleným plánováním policejních hlídek a preventivních opatřeními v rizikových lokalitách. Přístup do projektu je rozdělen na tři úrovně. První z nich je přístupná veřejnosti na webové stránce projektu. Zde si mohou občané vyhledat evidované trestné činy a přestupky. Druhá úroveň je určena obcím a obsahuje podrobnější informace, sloužící k efektivnímu plánování bezpečnostních opatření. Nejvyšší úroveň jsou poté prediktivní mapy kriminality, které využívá např. PČR. (Johnson, 2017; Dlubalová a Rendlová, 2020; Dlubalová, © 2023)

Kriminalitu lze zkoumat a sledovat z několika pohledů či kritérií. Tyto kritéria označujeme jako **kriminologické ukazatele kriminality**. Podle těchto kritérií poté posuzujeme stav kriminality, její intenzitu, strukturu, objasněnost a dynamiku. Nejčastěji sledovaným kritériem je stav kriminality. Tento kvantitativní ukazatel udává počet registrovaných trestných činů v určitém časovém období, zpravidla za rok či kvartál, na daném území. Tento ukazatel je silně ovlivněn mnoha faktory. Silný vliv má např. efektivita činnosti PČR při odkrývání trestné činnosti a míra zapojení občanů do tohoto procesu. Dalším významným ukazatelem je intenzita kriminality. Ta mimo počet registrovaných trestných činů pracuje také s dalšími demografickými faktory, jako je velikost populace, pohlaví, věk atd. Intenzita kriminality je vyjádřena poměrem počtu trestných činů na populaci o určité velikosti. Dalším ukazatelem je struktura kriminality, která vyjadřuje její rozdělení do skupin dle vybraných kritérií, především dle dluhu kriminality, pachatelů a obětí. Dynamika kriminality poté odkazuje na změny stavu kriminality, její úrovně nebo struktury v čase. (Jelínek, 2021)

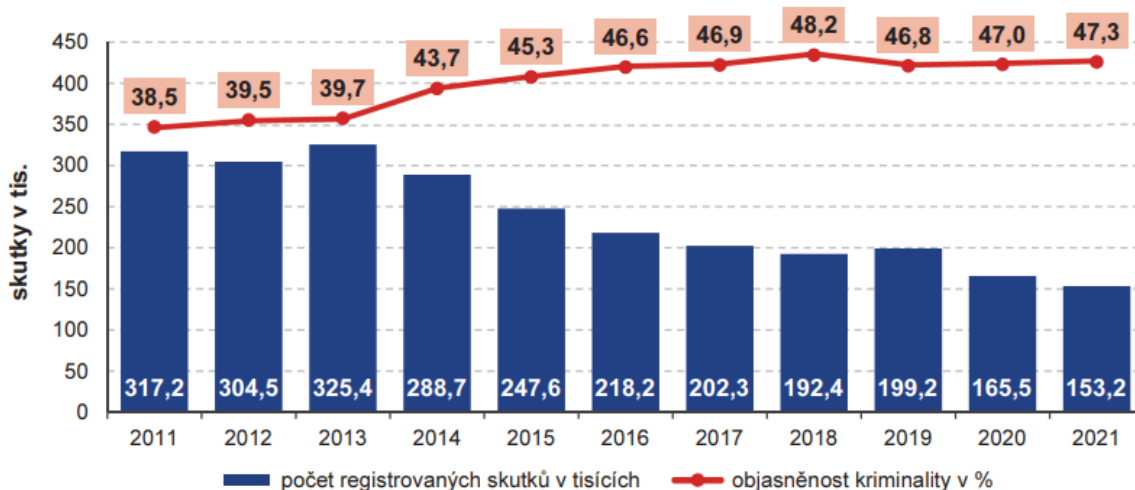
²² Příkladem může být vandalismus páchaný na veřejném majetku (Toušek a kol., 2018)

3.2 Kriminalita v České republice

Dle globální srbské nezávislé databáze Numbeo poskytující údaje o kvalitě života, je úroveň kriminality v ČR možno považovat za velmi nízkou. Na škále od 0 do 120 dle této agentury dosahuje kriminalita u nás stabilně hodnot mezi 20 a 30. Za duben 2023 se jedná přesněji o hodnotu 26,74 (Crime in Czech Republic, © 2009-2023). Řadíme se tak mezi 20 států světa s nejnižší mírou kriminality. V Evropě jsme pátým nejbezpečnějším státem (Which are the safest..., © 2023). Na 100 obyvatel nyní připadají průměrně dva trestné činy (Buriánek, 2021), což je srovnatelné s evropským průměrem.

Co se týče vývoje kriminality v ČR za posledních téměř dvacet let, můžeme jej označit za pozitivní. K zásadnímu poklesu došlo u všech významných druhů trestné činnosti, jak můžeme vidět v Graf 2. Za posledních deset let současně vzrostla objasněnost kriminality, a to o téměř 10 %.

Graf 2 Registrovaná celková kriminalita v ČR 2011-2021
(Kriminalita v ČR a EU 2011-2021, 2023)

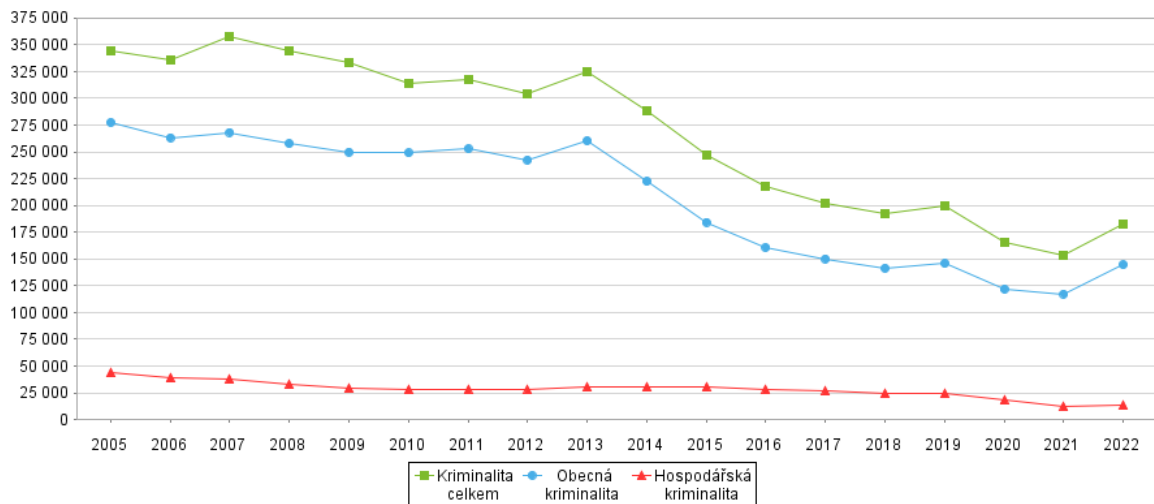

V porovnání krajů byl na tom v roce 2021 nejlépe Karlovarský kraj s podílem na celkovém objemu kriminality v ČR méně než 3 %. Krajem s nejnižší intenzitou kriminality²³ byl v roce 2021 Zlínský kraj. Zde na 100 tisíc obyvatel připadlo pouze 842 trestných činů. Nejhůře je na tom z obou hledisek hlavní město Praha. Podíl hlavního města na celkovém objemu kriminality byl 23 %. V přepočtu na 100 tisíc obyvatel se jednalo o 2 755 trestných činů. (Kriminalita v ČR a EU 2011-2021, 2023)

²³ Dle indexu kriminality. Index kriminality vypočítáme, když podíl trestných činů a počtu obyvatel na vymezeném území vynásobíme 100 000 (případně 10 000).

V roce 2022 byl ovšem v ČR zaznamenán plošný nárůst kriminality, který je znázorněn v Graf 3. Došlo ke zvýšení o téměř 19 % (28 758 skutků). Tento nárůst je spojován úplným rozvolněním protipandemických opatření (Moravčík, 2023). Postupně se tedy opět vracíme na „předpandemická“ čísla z roku 2019 (Policie: Kriminalita v Česku..., 2023).

Graf 3 Počet registrovaných trestných činů (Počet registrovaných trestných činů, 2023)

Na nárůstu v roce 2022 se významně podílela kybernetická kriminalita, která v posledních letech zaznamenává exponenciální nárůst. Data o jednotlivých druzích trestné činnosti za rok 2022 můžeme vidět v Tabulka 3. Jednoznačně nejvyšší je kriminalita majetková.

Tabulka 3 Přehled kriminality za rok 2022 (Kriminalita dle TSK..., © 2023)

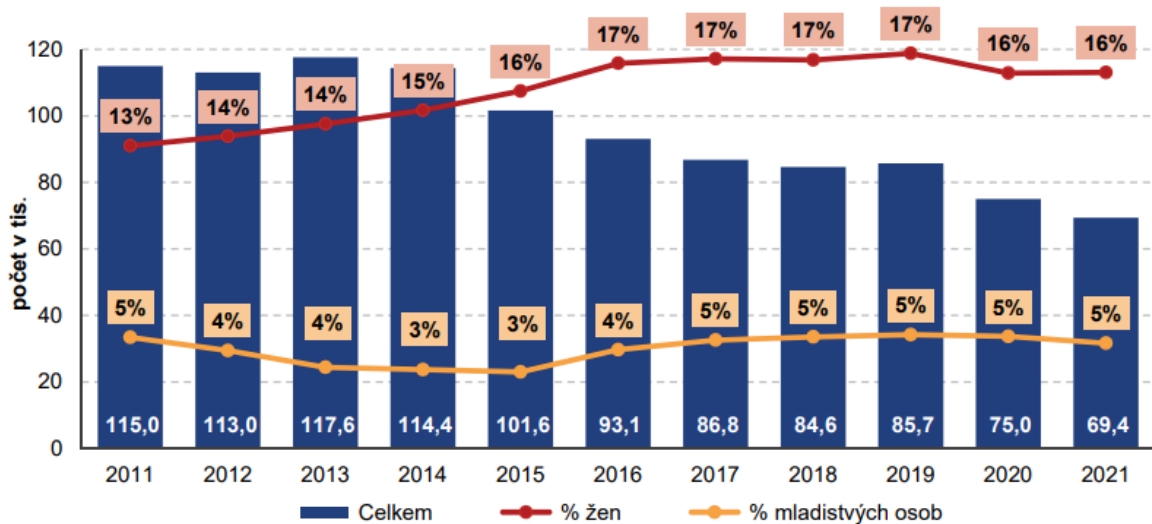
TSK*	Počet	Objasněnost
Vraždy	150	87,3%
Násilná kriminalita	13 180	62,1%
Mravnostní kriminalita	3 290	59,5%
Krádeže vloupáním	33 750	21,4%
Krádeže prosté	34 404	42,3%
Ostatní majetková kriminalita	32 029	15,3%
Majetková kriminalita	100 183	26,6%
Ostatní kriminalita	27 874	73,3%
Zbývající kriminalita	23 736	76,9%
Hospodářská kriminalita	13 637	43,8%
Vojenské a protiústavní činy	13	23,1%
Celkem	181 991	44,8%

*TSK = takticko-statistická klasifikace²⁴

²⁴ Jedná se o členění trestné činnosti používané PCR, za účelem vedení statistických záznamů.

Co se týče pachatelů kriminality, jednoznačně převažují muži nad ženami. V posledních 10 letech bylo pouze průměrně 16 % z celkového počtu stíhaných a vyšetřovaných osob žen. Z hlediska věku pachatelů spadá více než 77 % z nich do věkového rozmezí 18-64 let. Nezletilých pachatelů je necelých 5 % (viz Graf 4).

Graf 4 Počet stíhaných a vyšetřovaných osob v ČR
(Kriminalita v ČR a EU 2011-2021, 2023)

Na základě předpokladu dalšího nárůstu všech druhů kriminality, stanovila PČR pro rok 2023 několik priorit. Zaměří se především na trestnou činnost v internetovém prostoru, hospodářskou trestnou činnost a korupci, majetkovou kriminalitu a primární a sekundární drogovou kriminalitu. Tyto nyní představují největší hrozbu pro ČR. (Moravčík, 2023)

Kriminalitu jednoznačně můžeme označit za jedno z nejdůležitějších témat bezpečnostní politiky. Významný je jak z pohledu státního zřízení, tak z pohledu občanů. Je tedy naprosto nezbytné věnovat této problematice prostor a docílit tak jejímu snížení. Při výzkumu a analýze kriminality můžeme využít mnoha nástrojů – statistik, šetření, map kriminality atd. Je důležité usilovat o získání co nejvíce informací o tomto jevu, jeho příčinách, vývoji a možnostech kontroly. Je důležité říci, že kriminalita v ČR, i přes jisté zvýšení v minulé roce, soustavně klesá. O tomto pozitivním vývoji svědčí také umístění ČR mezi prvními pěti nejbezpečnějšími státy Evropy.

4 PREVENCE KRIMINALITY

V současnosti neexistuje jednotné vymezení pojmu prevence kriminality. Firstová a Zámek (2021, s. 57) ji definují jako „*veškerá opatření směřující k eliminaci trestné činnosti před jejím započítím případně před jejím pokračováním*“. Podobně ji definuje také Gřivna a kol. (2019, s. 151), a to jako „*soubor nejrůznějších společenských aktivit orientovaných na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů*“.

Obecně je kontrola kriminality realizována dvěma způsoby: trestní politikou a preventivní politikou. Firstová a Zámek (2021) považují za nezbytné tyto dvě strategie vyvážit, za účelem dosažení vyšší efektivity.

Trestní politika se zaměřuje mimo regulaci trestního zákonodárství také na praxi orgánů, které jsou součástí samotného trestního řízení. Primárním předmětem zájmu je kontrola kriminality a dalších souvisejících sociálně patologických jevů. Autoři však hovoří nejen o otázce účinnosti sankční politiky, ale také o možné krizi trestní justice a vězeňství. Dle některých je represe v otázce páchání trestné činnosti neefektivní. (Firstová a Zámek, 2021)

Upřednostňována je v současnosti strategie preventivní (Firstová a Zámek, 2021). Ta spočívá v řešení sociálních problémů, které bývají základní příčinou kriminality (Schneider, 2020). Je již zřejmé, že mnohem efektivnější je negativním jevům ve společnosti předcházet, nežli je následně řešit. ČR se prevencí věnuje z různých úhlů pohledu v různých právních předpisech různé právní síly (Firstová a Zámek, 2021) a neexistuje zde zákon čistě věnovaný prevenci kriminality, jako je tomu např. na Slovensku²⁵.

Základní charakteristickou prevence kriminality je, že je proaktivní. Snaží se předvídat a předcházet trestné činnosti, a to buď tím, že snižuje možnost výskytu trestného činu v určitém čase nebo na určitém místě, nebo tím, že předchází vzniku kriminálního chování tak, že řeší jeho základní příčiny. Prevence by měla vždy vycházet z analýzy daného jevu. Je tedy třeba znát příčiny jeho vzniku a podmínky a zákonitosti jeho vývoje. Současně by vždy měla sledovat určitý cíl. Kriminalita a násilí se obvykle soustřeďuje do tzv. hot spotů a při prevenci je tedy třeba brát v potaz geoprostorové soustředění trestné činnosti. (Firstová a Zámek, 2021; Schneider, 2020)

²⁵ Zákon č. 583/2008 Zb. z., o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

4.1 Klasifikace prevence kriminality

Preventivní strategie můžeme rozdělit na přímé a nepřímé. Přímé preventivní strategie jsou různé aktivity, opatření či konkrétní preventivní programy, jejichž primárním cílem je předcházení kriminalitě²⁶. Oproti tomu cílem nepřímé preventivní strategie je zvyšování kvality života občanů a společnosti jako celku²⁷. (Firstová a Zámek, 2021)

Dle obsahového zaměření můžeme prevenci rozdělit do tří skupin, a to na prevenci sociální, situační a viktimologickou.

Sociální prevence se zabývá především tvorbou příznivých podmínek společenského života s cílem omezení kriminality. Zaměřuje se na několik oblastí souvisejících s kvalitou života. Jedná se např. o oblast ekonomickou, sociální či výchovně-vzdělávací. Cílí na všechny společenské aspekty, které se mohou stát kriminogenními faktory. Jako příklad můžeme uvést problematiku nezaměstnanosti, bezdomovectví, užívání návykových látek, prostituci a mnoho dalších. Typickými objekty sociální prevence jsou rodina, školní prostředí, sféra trávení volného času, zaměstnání a média. Tento druh prevence je personálně, finančně i časově náročný a je obtížné vyhodnotit jeho efektivitu. (Situational and Social Crime..., 2022; Firstová a Zámek, 2021)

Prioritním zájmem **situační prevence** je skutek jako takový, především pak faktory, které spáchání trestného činu umožnily, usnadnily či přímo podnítily. Situační prevence chápe zločin jako produkt motivace a příležitosti. Opírá se tak o fakt, že určité druhy kriminality jsou páčány především na určitých místech, v určité době a za určitých okolností. Cílem je tak eliminace příležitostí vhodných k páčání trestné činnosti. Obecně je třeba u situační prevence dbát na její adresnost a konkrétnost. Je tedy nezbytná dobrá znalost situace v místě působení. (Clarke, 2017; Schneider, 2020)

Viktimologická prevence se zaměřuje na ochranu obětí. Předává občanům informace o možných způsobech, jak se vyvarovat riziku trestné činnosti. K tomuto účelu jsou organizovány besedy, přednášky či mediální kampaně. Významná je především v ohrožených oblastech společenského života, jako jsou např. vyloučené lokality či místa s vysokou mírou nezaměstnanosti. Je zde kladen důraz na všímání si svého okolí,

²⁶ Jedná se např. o přednášky pro seniory nebo informativní plakáty v hromadné dopravě upozorňující na riziko krádeží (Firstová a Zámek, 2021)

²⁷ Můžeme zde zařadit aktivity spadající do oblasti politiky bydlení a zaměstnanosti. Jedná se např. o budování sociálního bydlení či systém sociálních dávek. (Firstová a Zámek, 2021)

podezřelých osob a jejich činností a dále na změnu vlastního chování tak, aby se osoba nestala obětí trestného činu. (Firstová a Zámek, 2021; Schneider, 2020)

Prevenci kriminality můžeme dále dělit dle adresátů, a to na primární, sekundární a terciální.

Primární prevence je zaměřena na celou společnost, případně na určité demografické skupiny (senioři, ženy, děti atd.). Zaměřuje se na všechny kriminogenní faktory a je tedy nepřímou preventivní strategií. Působí především v oblasti výchovy, vzdělávání, volnočasových aktivit a zaměstnanosti. Realizována je hlavně formou přednášek, osvětových akcí, kurzů fyzické sebeobrany či letáčků. Součástí primární prevence je také využívání kamerových systémů. (Firstová a Zámek, 2021; Gřivna, Scheinost, Zoubková a kol., 2019)

Oproti primární prevenci bere **sekundární prevence** v potaz možnost kriminálního selhání či ohrožení. Preventivní aktivity jsou zde zaměřeny na potenciální pachatele²⁸. Cílí také na potenciální oběti trestné činnosti v rámci viktimologické prevence. Současně je zde pozornost věnována také situační prevenci. (Firstová a Zámek, 2021)

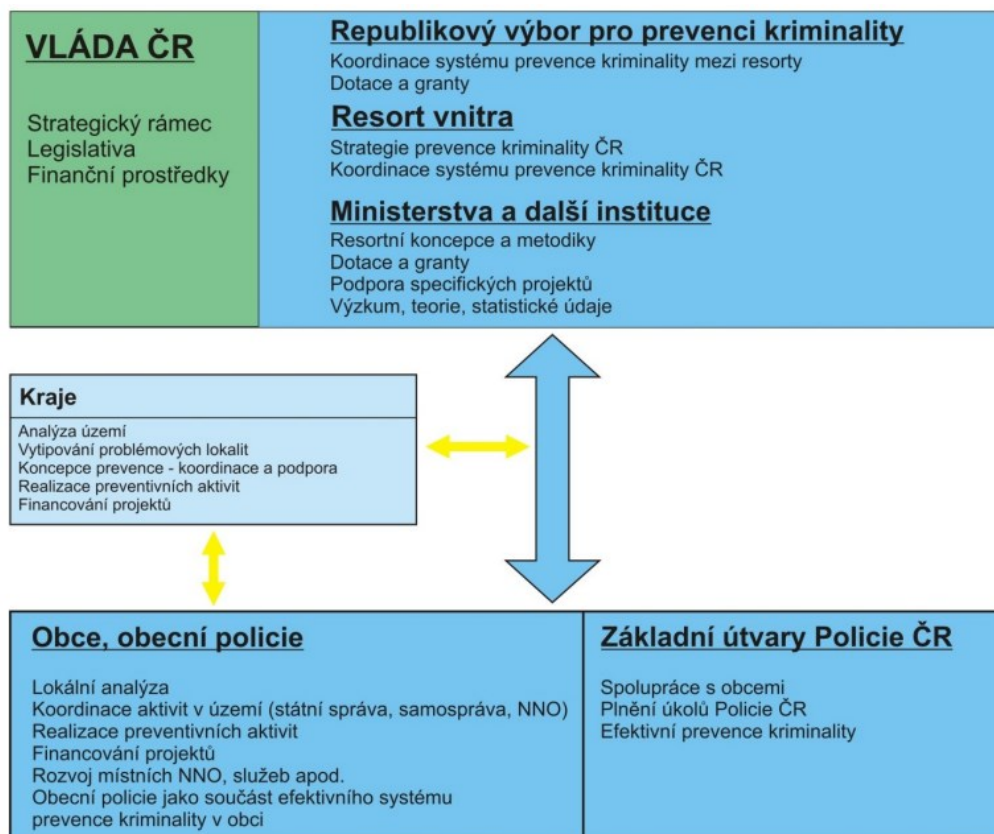
Terciální prevence se poté zaměřuje na předcházení recidivě. Jedná se o přímou preventivní strategii jejímž cílem je odvrácení pachatelů trestné činnosti od započaté kriminální kariéry. Spočívá v řadě resocializačních a rehabilitačních programů a aktivit. (Firstová a Zámek, 2021)

4.2 Systém prevence kriminality v České republice

Systém prevence kriminality je nezbytnou součástí systému pro zajištění vnitřní bezpečnosti. Na počátku budování systému prevence kriminality v ČR byly definovány jeho hlavní cíle. Tyto se promítají do všech strategických dokumentů. Jedná se především o snahu zvýšit pocit bezpečí u občanů a jejich zapojení do omezování příčin kriminality, snižování míry trestné činnosti a začlenění prevence kriminality do činnosti všech územní celků. Současně je kladen důraz také na zvyšování povědomí veřejnosti o způsobech ochrany před trestnou činností. (Firstová a Zámek, 2021)

²⁸ Jedná se převážně o osoby v rizikových skupinách, jako např. dlouhodobě nezaměstnané či drogově závislé osoby.

V ČR je systém prevence kriminality vybudován ve třech úrovních, a to na úrovni republikové, krajské a lokální (místní), jak můžeme vidět na Obrázek 1.

Obrázek 1 Systém prevence kriminality v ČR
(Strategie prevence kriminality..., © 2023)

Na **republikové úrovni** se jedná v prvé řadě o stanovení strategického rámce realizace prevence kriminality. Spočívá nejen v tvorbě politiky vlády, ale také v koordinaci činností Republikového výboru pro prevenci kriminality²⁹. Primárním orgánem na republikové úrovni odpovídajícím za fungování a rozvoj systému je Ministerstvo vnitra, přesněji pak Odbor prevence kriminality. Ten zpracovává analýzy, bezpečnostní audity, a především národní strategii prevence kriminality. (Firstová a Zámek, 2021)

Na **krajské úrovni** dochází ke konkretizaci preventivní politiky. Aktivity jsou zde realizovány v souladu s národní strategií. Koordinaci aktivit vykonávají Manažeři prevence kriminality. Dochází zde také ke spolupráci se subjekty, které působí v oblasti prevence

²⁹ Republikový výbor pro prevenci kriminality je meziresortním iniciačním, koordinačním a metodickým orgánem zřízeným při Ministerstvu vnitra v roce 1993. Cílem jeho činnosti je tvorba a sjednocení preventivní politiky vlády ČR na úrovni jednotlivých resortů. (Firstová a Zámek, 2021)

kriminality³⁰. Prevence na této úrovni spadá do samostatné působnosti krajů³¹, které získávají pro realizaci svých cílů a priorit státní účelovou dotaci. (Firstová a Zámek, 2021)

Na **místní úrovni** je politika prevence kriminality realizována. Dochází zde k řešení konkrétních problémů při znalosti místních podmínek. Obce také postupují v samostatné působnosti. Obecně bývá cílem snížit míru trestné činnosti, zvýšit bezpečí na veřejných prostranstvích a efektivně sbírat data o prevenci kriminality. Realizace preventivních aktivit na této úrovni je dlouhodobou, systematickou aktivitou, kterou se zpravidla zabývají specializované pracovní skupiny pod vedením koordinátora prevence kriminality. (Firstová a Zámek, 2021)

Při tvorbě místní politiky prevence kriminality je důležité provést analýzu prostředí, tedy základních sociodemografických a ekonomických údajů, pocitu bezpečí občanů, činnosti bezpečnostních složek atd. Poté následuje analýza kriminality v daném místě. Třetím krokem je shromáždění informací o dostupných materiálních, personálních, administrativních a technických prostředcích. Pak již následuje samotná tvorba preventivního programu. (Firstová a Zámek, 2021)

Na místní úrovni je, mimo PČR, významným výkonným prvkem OP, jelikož podílení se na prevenci kriminality v obci je jedním z jejích základních úkolů. Aktivity v oblasti prevence realizuje především na primární a sekundární úrovni a zaměřuje se na všechny její oblasti. (Firstová a Zámek, 2021)

4.2.1 Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022–2027

Koncepčním dokumentem oblasti prevence kriminality v ČR je dokument *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022-2027* (dále „Strategie“). Strategie byla zpracována na základě podkladů resortů, které jsou zastoupeny v Republikovém výboru pro prevenci kriminality, za součinnosti samospráv, a schválena byla vládou v dubnu roku 2022.

Obsahově nová Strategie navazuje na ty předchozí³² a stanovuje priority a cíle pro oblast prevence kriminality. Zpracována je v souladu s Bezpečnostní strategií ČR, Strategií vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatelstva ČR a dalšími dokumenty. Obsahem se zaměřuje na kriminalitu obecnou a nezabývá se jejími specifickými formami, jako je např. organizovaný

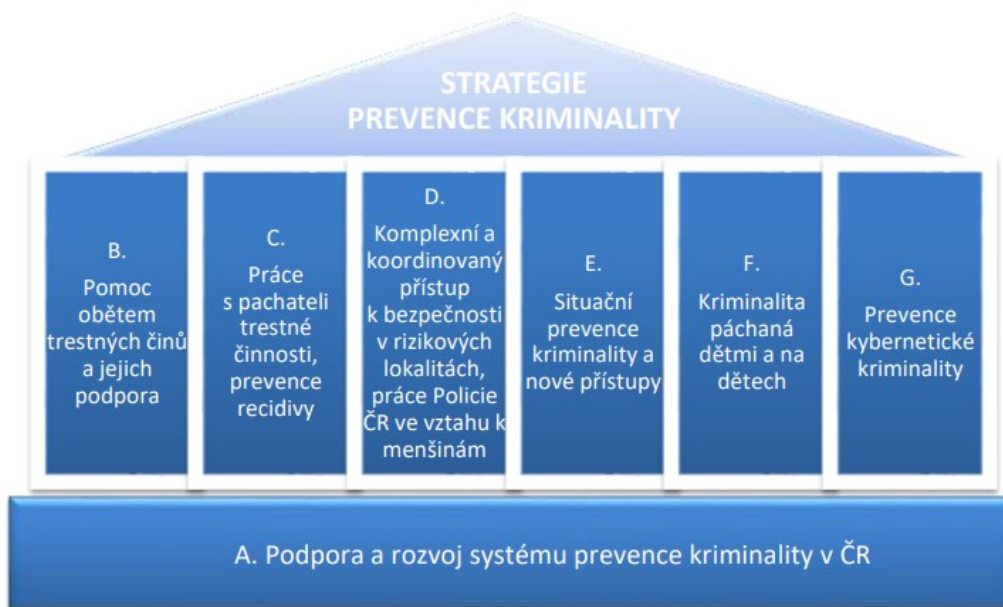
³⁰ Např. neziskové organizace, akademická sféra či běžní občané.

³¹ Ty se tak mohou rozhodnout, čemu bude věnována větší pozornost a jakou bude mít preventivní politika na jejich území podobu.

³² Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020.

zločin či hospodářská kriminalita. Pozornost je zde věnována také prevenci kybernetické kriminality a bezpečnosti v kyberprostoru. Strategie se věnuje také přístupu k obětem a pachatelům trestných činů a přestupků. (Strategie prevence kriminality..., © 2023)

Strategie stanovuje sedm prioritních oblastí pro dané období. Ty aktuální můžeme vidět na Obrázek 2.

Obrázek 2 Prioritní oblasti pro oblast prevence kriminality (Strategie prevence kriminality..., © 2023)

Pro každou z těchto oblastí byly stanoveny strategické cíle, které jsou rozpracovány do 50 specifických cílů a téměř 200 opatření. Nedílnou součástí Strategie je *Implementační plán*, stanovující její kontrolní a vyhodnocovací mechanismus.

4.2.2 Program prevence kriminality na místní úrovni

Nástrojem vlády pro podporu preventivní politiky a základním pilířem preventivních aktivit je *Program prevence kriminality*. Jedná se o každoročně vyhlášený program Ministerstva vnitra, který se zpracovává v souladu s aktuální strategií prevence kriminality a slouží k financování prevence na krajské a místní úrovni. Jeho účelem je podpora projektů a programů samosprávných územních celků a specifických národních projektů. (Válková, Kuchta, Hulmáková a kol., 2019)

Žadatelé o finanční prostředky v tomto programu musí naplňovat priority a specifické cíle stanovené Strategií. O prostředky může žádat pouze kraj, obec či dobrovolný svazek obcí, za účelem financování investičních i neinvestičních projektů. (Barbořík, © 2023)

4.2.3 Community policing

Komunitní policejní činnost usiluje o předcházení trestné činnosti prostřednictvím navázání partnerství mezi policejními orgány a místními komunitami a o posílení postavení občanů. Nejedná se o strategii ani program v rámci policejní činnosti, ale spíše o filosofii, jak má policie poskytovat své služby veřejnosti, a to v širším kontextu toho, jak nejlépe řešit kriminalitu a vypořádat se s problémy dané komunity. Je zde zřejmý zásadní odklon od polovojského modelu policejní činnosti. (Schneider, 2020)

Teorie komunitní policejní činnosti vznikla přibližně v době, kdy byla na vzestupu prevence kriminality. Důvodem je jejich několik společných rysů, především tedy řešení základních příčin problémů a aktivní zapojení osob – obyvatel komunity. I přes prokazatelný efekt tohoto modelu jej někteří odborníci považují za utopický. (Schneider, 2020)

4.3 Programy prevence kriminality v České republice

Programy prevence kriminality můžeme rozdělit do tří skupin. Jedná se o programy sociální prevence, situační prevence a programy zaměřené na informovanost občanů. V rámci sociální prevence se jedná např. o zlepšení sportovního vyžití budováním sportovních hřišť, pomoc obětem trestných činů či provoz krizových a azylových zařízení. Současně je zde kladen důraz na zvyšování právního vědomí občanů. Projekty v rámci situační prevence jsou zaměřeny na budování městských kamerových dohlížecích systémů, osvětlení a oplocení rizikových míst nebo bezpečnost v dopravě. Při snaze zvýšit informovanost občanů probíhají přednášky nebo kurzy nácviku sebeobrany a jsou zřizována poradenská centra. Programy prevence jsou často zaměřeny na určité skupiny, jako jsou senioři, ženy, žáci základních škol či zdravotně a tělesně postižení občané. (Typy projektů prevence kriminality, 2022)

Následující příklady projektů prezentují nejčastější a nejlépe hodnocené preventivní projekty, které jsou nebo byly v ČR realizovány.

Projekt **Bezpečná lokalita** je celostátní osvětovou akcí, která probíhá od roku 2004. Realizována je Ministerstvem vnitra a PČR ve spolupráci se samosprávou a dalšími subjekty zaměřujícími se na zajištění bezpečnosti osob a majetku. Cílem projektu je pozitivní změna v chování občanů za účelem ochrany vlastního i společného majetku. Informovanost a zapojení občanů má zvýšit bezpečí v dané lokalitě. Součástí programu je také odborná pomoc při volbě typu a rozsahu zabezpečení. (Fára, 2021)

Asistent prevence kriminality je projekt, který realizuje odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra od roku 2009. Zaměřuje se na zvýšení bezpečnosti a veřejného pořádku ve vybraných problémových lokalitách a cílí na obyvatele vyloučených lokalit a dlouhodobě obtížně zaměstnatelné osoby. V rámci projektu město zaměstnává vybrané osoby, které se po absolvování základní profesní přípravy podílejí na zvýšení bezpečnosti a na prevenci kriminality. V ČR je tento projekt nejúspěšnějším a nejžádanějším projektem prevence kriminality. (Firstová a Zámek, 2021)

Obdobou projektu Asistent prevence kriminality je Projekt **Domovník – preventista**. Tento projekt má mimo zvýšení bezpečnosti a veřejného pořádku také přispívat k řešení problematické situace v oblasti správy bytového fondu. Po absolvování výběrového řízení a profesní přípravy je uchazeč zaměstnán obcí. Mezi některé jeho úkoly poté patří dohled nad úklidem společných prostor, udržováním pořádku, dodržováním Domovního řádu nebo provádění drobných oprav. (Koníček, © 2023; Firstová a Zámek, 2021)

Na práci s ohroženými a rizikovými dětmi se zaměřuje projekt **Systém včasné intervence**. Jeho cílem je vytvoření systému efektivní spolupráce institucí zaměřujících se na péči o ohrožené děti a mládež. Bezpečnost dětí a mládeže a předcházení negativních jevů řeší také další **nízkoprahové programy pro děti a mládež**, které jsou realizovány především v nízkoprahových zařízeních, nebo mají podobu terénních program. (Typy projektů prevence kriminality, 2022; Firstová a Zámek, 2021). Na děti cílí také řada dalších preventivních programů a akcí. Primárně se věnují bezpečnosti v silničním provozu, užívání návykových látek či obecně zásadám bezpečného chování.

Kybernetická bezpečnost je řešena např. projektem **Internetem bezpečně**, který usiluje o zvýšení všeobecného povědomí o nebezpečích na internetu a obecně o bezpečném chování online. Pro oblast bezpečnosti dětí na internetu vznikl program **SAY NO!**, který se zaměřuje na zamezení zneužívání dětí online. (Firstová a Zámek, 2021)

Programy prevence kriminality jsou po stanovené době hodnoceny z hlediska úspěšnosti, na základě vymezených kritérií (Firstová a Zámek, 2021). Sledován je vývoj kriminality, změna pocitu bezpečí občanů a jejich postojů k policii a jiným orgánům, změny preventivního chování občanů, změny sociálně psychologických charakteristik společnosti a další (Svatoš, 2016). Obecně lze říci, že programy, které jsou postaveny na místní znalosti, potřebách a možnostech jejich řešení, vykazují nejvyšší míru efektivity.

Kontrola kriminality je tedy součástí systému pro zajištění vnitřní bezpečnosti. Je uskutečňována prostřednictvím trestní a preventivní politika, přičemž v současnosti bývá upřednostňována preventivní strategie. Prevenci kriminality můžeme rozdělit dvěma základními způsoby, a to podle jejího obsahového zaměření (sociální, situační, viktimologická prevence), nebo podle jejích adresátů (primární, sekundární nebo terciální prevence). Samotná prevence je poté realizována ve třech úrovních, a to na úrovni republikové, krajské a lokální. Konceptním dokumentem pro tuto oblast je Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022-2027.

Při prevenci kriminality je důležité mít co nejvíce informací o daném jevu, jeho příčinách, podmínkách, vývoji, místě, aktérech atd. Je tedy zásadní vycházet z analýzy. Poté je zvolen vhodný program prevence kriminality. Tyto se věnují mnoha tématům a cílí na různé skupiny obyvatel, případně na celou společnost. Obecně lze říci, že právě programy, které jsou realizovány na základě analýzy situace, jsou ty nejefektivnější.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 MĚSTSKÁ POLICIE VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ

V této části práci si představíme Městskou policii Valašské Meziříčí (dále jen „MP“), její stručnou historii, způsob organizace, financování a činnost. Součástí je také analýza kriminality na území obce a ve Zlínském kraji. V závěru se budeme zabývat prevencí kriminality ve městě a preventivním působením MP. Pro zpracování této části práce byly klíčové informace a poznatky získané rozhovory s ředitelem a strážníky MP a interní dokumenty.

Město Valašské Meziříčí se nachází ve Zlínském kraji, okres Vsetín, a leží na soutoku Vsetínské a Rožnovské Bečvy. Jedná se o významnou silniční a železniční křižovatku. Se svými 21 650 obyvateli³³ se řadí mezi pět největších měst kraje.

Již v první polovině 19. století fungovali ve městě dva policejní služebníci. I přes vznik četnictva město zachovalo tyto pozice a v roce 1910 zde působili společně se čtyřmi četníky také dva obecní strážníci. V roce 1932 byl poté zřízen samostatný Městský policejní úřad. V období protektorátu zde působilo již devět obecních policistů a uniformovaná výkonná policie byla doplněna obecní kriminální policií. Po roce 1945 přešla většina ze strážníků ke Sboru národní bezpečnosti. MP jak ji známe dnes byla zřízena obecně závaznou vyhláškou města³⁴ v roce 1992. (Valašské Meziříčí – Bezpečné město, 2019)

Hlavním úkolem MP je zabezpečovat místní záležitosti veřejného pořádku a plnit další úkoly dle zákona o OP. Zejména pak dohlížet na dodržování obecně závazných vyhlášek a nařízení města. Činnost vykonává ve svém územním obvodu – na vymezeném katastrálním územím města a na katastrálním území obcí, s nimiž má město uzavřeno veřejnosprávní smlouvu. (Směrnice č. 4/2018)

Organizační struktura

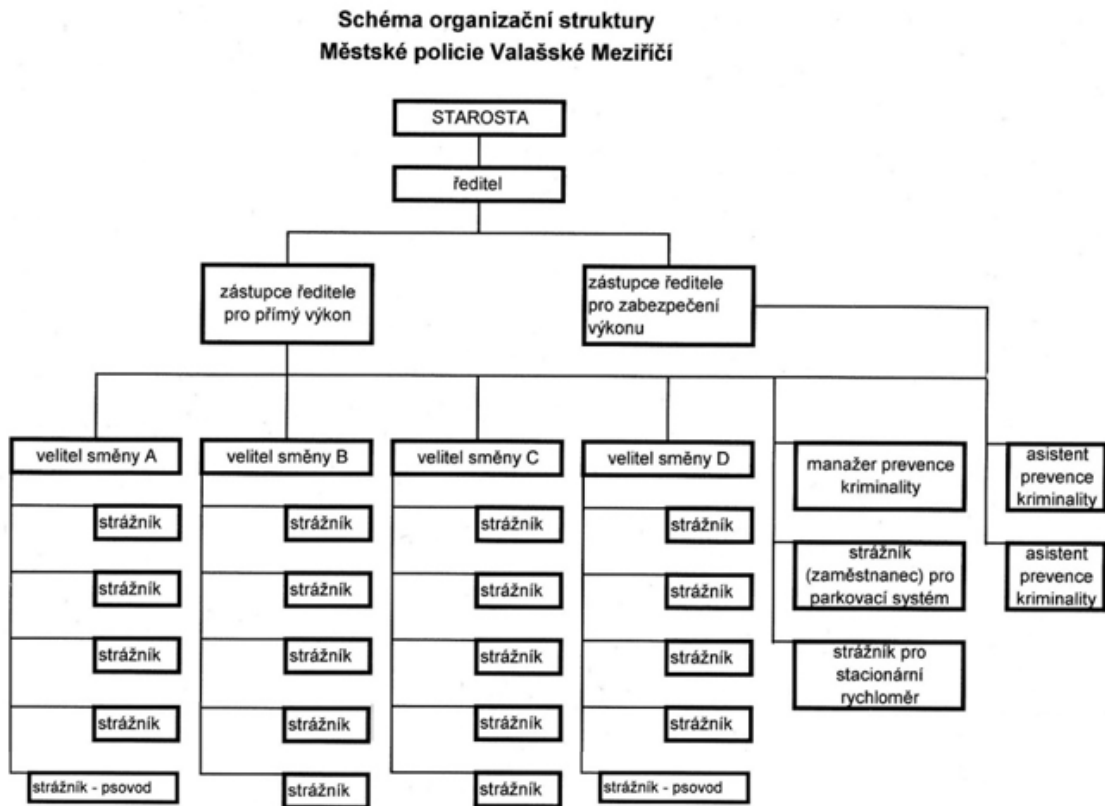
Organizační struktura MP je upravena Organizačním řádem³⁵. Jedná se o základní vnitřní předpis upravující vnitřní organizaci MP. Stanovuje její postavení a působnosti, vztah k orgánům města a další vnější vztahy. Dále stanovuje vnitřní členění a náplň činnosti jednotlivých zaměstnanců.

³³ Údaj k 1. lednu 2023. V obci je přibližně 48 % mužů a 52 % žen a z celkového počtu je 18 583 osob starších 15 let. (Informativní počty obyvatel v obcích, 2023)

³⁴ Obecně závazná vyhláška Města Valašské Meziříčí č. 8/1992, o zřízení městské policie.

³⁵ Směrnice č. 4/2018, Organizační řád Městské policie Valašské Meziříčí.

MP je tvořena zaměstnanci města, kteří jsou zařazení do MP. Jedná se o strážníky a ostatní zaměstnance, kteří zabezpečují administrativní a jiné práce. V současné době je zde zaměstnáno 33 osob, z čehož 30 strážníků, 2 asistenti prevence kriminality a 1 civilní zaměstnanec pro správu parkovacího systému. Počet strážníků je v posledních letech v podstatě neměnný. Organizační schéma je poté znázorněno na Obrázek 3.

Obrázek 3 Schéma organizační struktury MP (vlastní dle Směrnice č. 4/2018)

V čele MP je v souladu se zákonem o OP starosta města. Zastupitelstvo pověřilo určitého strážníka (dále „ředitel MP“) plněním některých úkolů při řízení MP. Ředitel MP odpovídá za organizaci, řízení a kontrolu činnosti MP starostovi města. Ředitel MP má zde také plnou personální pravomoc. Mimo povinností vedoucího pracovníka má také veškeré pravomoci a odpovědnosti strážníka. V současné době tuto funkci vykonává Ing. Bc. Jan Camfrla. Ředitel MP má stanovené dva zástupce³⁶ (strážníky). (Směrnice č. 4/2018)

MP funguje v nepřetržitém provozu. Strážníci jsou rozděleni do čtyř směn (A, B, C a D) a na každé směně je stanoven velitel směny. Byť se nejedná o vedoucího zaměstnance, je v souladu s náplní práce oprávněn organizovat, řídit a kontrolovat práci jiných strážníků

³⁶ V současné době je obsazena pozice pouze jednoho zástupce ředitele MP a na druhého bylo v březnu tohoto roku vyhlášeno výběrové řízení.

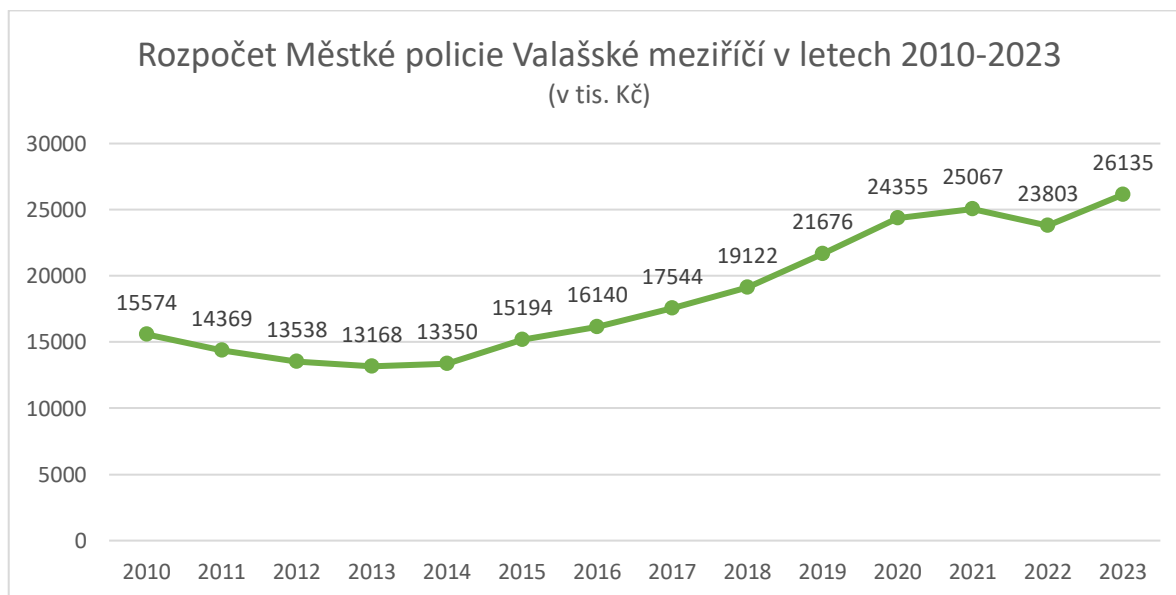
(Směrnice č. 4/2018). Na každé směně je v současnosti, včetně vedoucího směny, šest strážníků pro přímý výkon služby. U MP působí také dva strážníci – psovodi, strážník pro stacionární rychloměr a manažer prevence kriminality (strážník).

Asistenti prevence kriminality (dále „APK“) jsou zaměstnanci města, zařazení do MP. Nejedná se však o strážníky. APK plní úkoly spojené s prevencí kriminality dle pokynů nadřízených.

Financování

MP je financována z rozpočtu města jako útvar městské úřadu (dále jen „MěÚ“). Zastupitelstvo města každoročně schvaluje rozpočet MP i jeho jednotlivé položky. Hlavní položkou rozpočtu jsou samozřejmě mzdy. Zde je řešeno také odstupné, odvody sociálního a zdravotního pojištění a náhrady platu v době nemoci. Druhou částí rozpočtu jsou běžné výdaje, které jsou tvořeny výdaji na školení, pracovní pomůcky, služby, pohonné hmoty atd. V Graf 5 můžeme vidět vývoj v rozpočtu MP. Za posledních třináct let vzrostl rozpočet o více než 10 a půl milionu korun. Rozpočet MP od roku 2013, s výjimkou v roce 2022, stabilně roste.

Graf 5 Rozpočet MP v letech 2010-2023 (vlastní dle Kadora, 2014; Camfrla, 2018; Camfrla, 2022 a Schválený rozpočet města...,2023)

Na rok 2023 činí rozpočet MP přesně 26 135 000 Kč. Z této částky je poté 22 520 000 určeno na mzdové výdaje a 3 615 000 na výdaje běžné. Finanční ohodnocení strážníků je řešeno vnitřním platovým předpisem.

5.1 Kriminalita ve městě Valašské Meziříčí

O zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku ve městě se stará obvodní oddělení PČR, které zde sídlí, společně s MP. Úroveň bezpečnosti (dle indexu kriminality³⁷) ve městě můžeme v porovnání s ČR označit za nadprůměrnou. V posledních letech dochází působením řady faktorů ke zlepšování situace. Vliv mělo, dle Evaluační zprávy města (Chrenčík, 2022), především zintenzivnění sociální práce, zkvalitnění kamerového systému a přítomnost APK a strážníků v ulicích a problémových lokalitách.

V roce 2022 bylo ve Valašském Meziříčí PČR zaznamenáno 372 trestných činů a 2488 přestupků. U trestných činů se nejčastěji jednalo o podvody, krádeže a toxikománii. (Mapa kriminality, © 2023)

Vývoj počtu přestupků zjištěných a řešených MP v posledních dvanácti letech můžeme vidět v Graf 6. Na jeho základě bychom mohli konstatovat výrazný nárůst nápadu trestné činnosti a přestupků. Je však třeba vzít v potaz instalaci nového radaru v obci Zašová, a tedy zásadní zvýšení tohoto čísla. V roce 2021 tvořily přestupky spáchané překročením nejvyšší dovolené rychlosti téměř 98 % celkové počtu řešených přestupků. Za rok 2022 přesná data zatím nejsou, ale město zveřejnilo (Mikuš, 2023), že se jedná o více než 57 tisíc přestupků. Lze tedy předpokládat, že se i v loňském roce přibližně stejné procento přestupků týkalo překročení rychlosti.

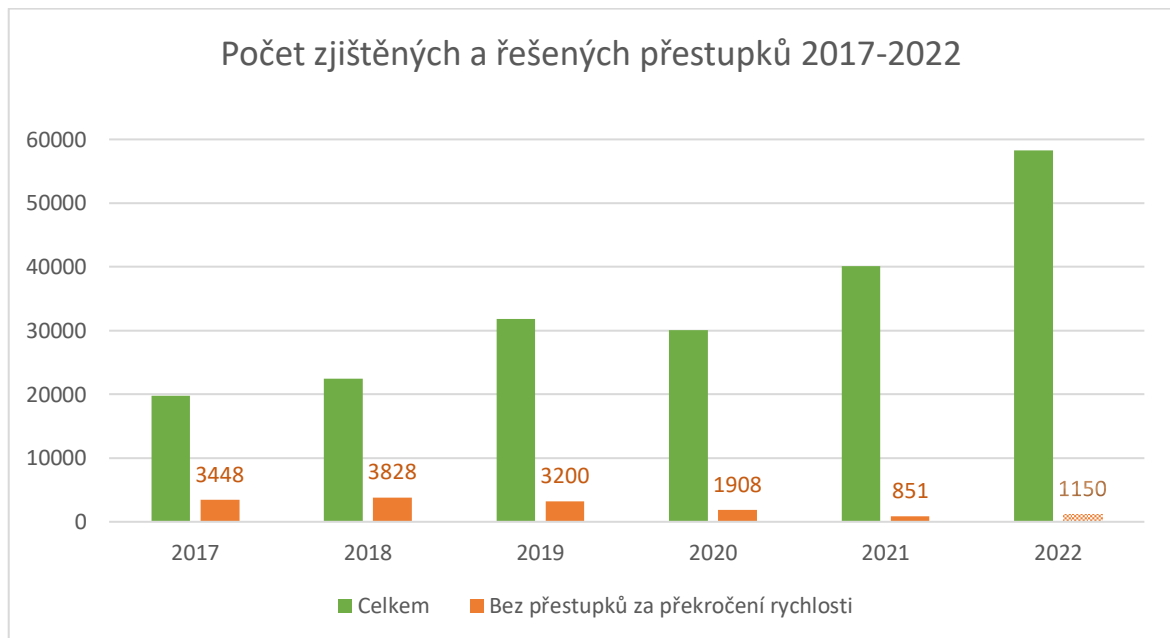
Graf 6 Počet zjištěných a řešených přestupků MP v letech 2010-2022
(vlastní dle Kadora, 2014; Camfrla, 2018; Camfrla, 2022 a Camfrla, 2023b)

³⁷ V posledních třech letech dosahuje stabilně hodnot okolo 130. Pro porovnání průměrný index kriminality pro ČR nabýval v posledních třech letech hodnot okolo 160. (Kriminalita v ČR a EU 2011-2021, 2023)

Vývoj v posledních pěti letech ukazuje Graf 7. Můžeme zde vidět počet přestupků, které nesouvisely s porušením nejvyšší dovolené rychlosti. Z tohoto grafu již vyplývá opačný trend, a tedy zásadní pokles v počtu zjištěných a řešených přestupků, a to dokonce až čtyřnásobný. Pokud bychom se drželi úvahy, že 98 % všech přestupků tvořily přestupky za překročení rychlosti, odpovídal by v roce 2022 počet zbylých přestupků přibližně číslu 1150. Znamenalo by to tedy mírný nárůst oproti roku 2021.

Graf 7 Počet zjištěných a řešených přestupků v období 2017-2022
(vlastní dle Camfrla, 2018; Camfrla, 2022 a Camfrla, 2023b)

Bližší rozvrstvení těchto přestupků nám již ukazuje Tabulka 4. Po již zmíněných přestupcích spáchaných překročením nejvyšší dovolené rychlosti, jsou nejčastěji řešeny přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích (1,41 %).

Nejčastěji strážníci vyjíždějí na základě telefonických žádostí občanů. Stabilně se v posledních letech jedná o 3500-4000 případů ročně. V roce 2022 se konkrétně jednalo o 3767 žádostí (Camfrla, 2023b).

Tabulka 4 Rozvrstvení přestupků zjištěných MP za rok 2021
(vlastní dle Camfrla, 2022)

Celkový počet zjištěných přestupků	40104	v %*
z toho přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích (vyjma překročení nejvyšší dovolené rychlosti)	567	1,41
z toho přestupků spáchaných překročením nejvyšší dovolené rychlosti	39 253	97,88
z toho přestupků na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi	14	0,03
z toho přestupků proti veřejnému pořádku	176	0,44
z toho přestupků proti občanskému soužití	12	0,03
z toho přestupků proti majetku	56	0,14
z toho přestupků na úseku střelných zbraní a střeliva	0	0
z toho ostatních	26	0,65

* Zaokrouhleno na dvě desetinná místa

Dle ředitele MP (Camfrla, 2023a) občané subjektivně považují za největší problém ve městě bezdomovectví. Poměrně vysoký počet osob bez domova má vliv na pocit bezpečí obyvatel. Tyto osoby se soustřeďují především v blízkosti obchodů, vlakového a autobusového nádraží a sociálních zařízení (např. Charity). Jejich přesný počet je komplikované zjistit, avšak statistiky města v posledních letech pracují s počty okolo 100 osob (Plán sociálního začleňování..., 2022). Zásadním problémem je především rostoucí počet bezdomovců, které nelze umístit do sociálních zařízení – silní alkoholici, drogově závislí (Zajícová, 2023). Pro tyto osoby město v současné době řeší zřízení pobytového zařízení sponzorovaného krajem. Tato služba by měla mít kapacitu 40 osob a byla by určena primárně pro dlouhodobě drogově závislé a přestárlé obyvatele, kteří nyní nemají kde dožít. Tímto by mělo dojít jak ke zvýšení životní úrovně osob bez domova, tak ke snížení negativních pocitů občanů spojených s touto problematikou.

Objektivně je však hlavním problémem ve městě nesprávné ukládání odpadů. Podle ředitele MP (Camfrla, 2023a) je ve městě obecně problém s pořádkem. V minulém roce také vzrostl počet případů špatného parkování.

Obecně mnohdy bývají občany za problémové považovány také národnostní menšiny. Ve městě je několik ubytoven pro zahraniční pracovníky, kteří místy způsobují neklid v jejich bližším okolí. Konkrétně se jedná o šest ubytoven, kde právě zahraniční pracovníci převažují. Ředitel MP (2023a) tento názor však vyvrací. Dle jeho zkušeností jsou např. s Ukrajinci problémy jen výjimečně. Je však třeba říci, že se jich ve Valašském Meziříčí, v porovnání s podobně velkými či většími okolními městy, nachází až dvojnásobek³⁸ (Zajícová, 2023). Tento fakt by mohl v budoucnu způsobit potenciální vznik nových sociálně vyloučených lokalit, kde by se Ukrajinci soustřeďovali. S další národnostní menšinou – Mongoly bývají problémy také jen minimálně a roli zde hrají zpravidla kulturní rozdíly. Za agresivnější by se však dala označit menšina Poláků nebo Rumunů, kterých ale ve městě není mnoho.

Za nejrizikovější skupinu lze dle Evaluační zprávy města (Chrenčík, 2022) označit neorganizovanou mládež ve věku od 12 do 14 let. Ke zhoršení situace došlo během pandemie onemocnění Covid-19, kdy byly uzavřeny školy a tato skupina obyvatel vypadla ze školního režimu.

5.1.1 Situace ve Zlínském kraji a porovnání s Českou republikou

Zlínský kraj řadíme, co se objemu kriminality týče, na čtvrté místo v rámci republiky. V roce 2022 zde bylo registrováno 5 980 trestných činů. Stejně jako v předchozích čtyřech letech se však kraj řadí na první místo v oblasti objasněnosti trestné činnosti. V loňském roce objasněnost dosáhla téměř 61 %. Je však třeba konstatovat, že došlo k zásadnímu nárůstu celkové kriminality, a to o více než 24 %. Největší nárůst byl zaznamenán u majetkové kriminality (cca 57 %). Nemalý vliv na toto navýšení měl enormní nárůst kybernetické kriminality³⁹, kdy se počet těchto skutků více než zdvojnásobil. (Vyhodnocení činnosti policistů..., 2023)

Ve srovnání se situací v ČR můžeme hodnotit situaci ve Valašském Meziříčí pozitivně. Přestože zde index kriminality nedosahuje tak nízkých hodnot, jako je tomu u celého Zlínského kraje, stále lze bezpečnostní situaci ve městě označit za dobrou. Je však třeba říci, že v ohledu spáchaných trestných činů patří Valašské Meziříčí dlouhodobě mezi nejhorší místa kraje (Chrenčík, 2022). Dle Evaluační zprávy města z roku 2022 je důvodem právě

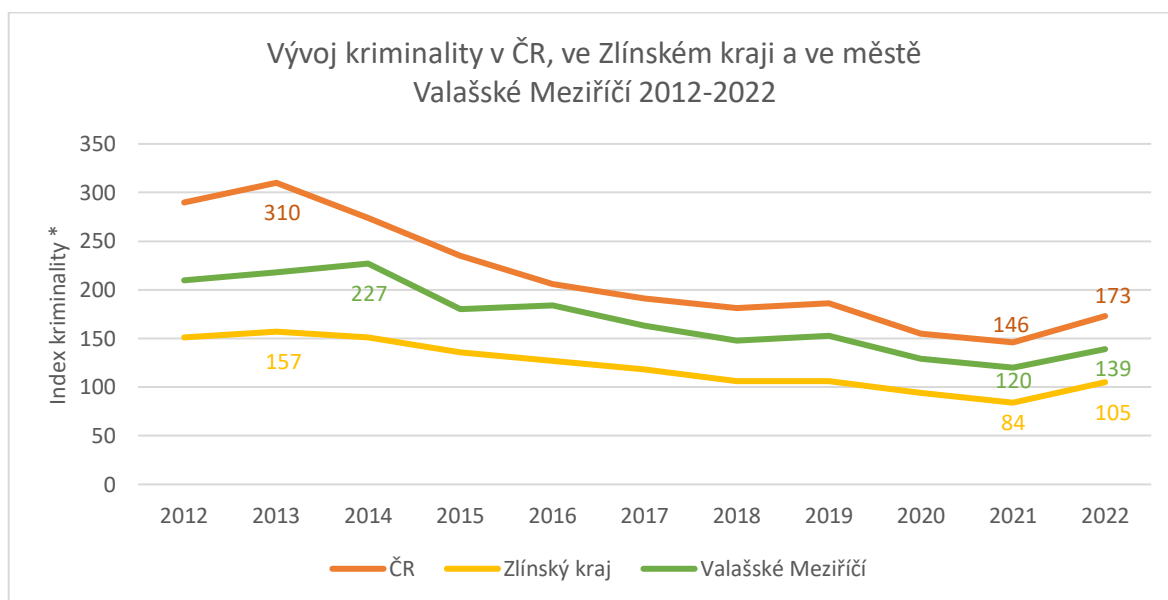
³⁸ K 1. 1. 2023 se na území města nacházelo 1097 osob z Ukrajiny, ke 30. 3. 2023 se již jednalo o 1195. Tyto čísla současně berou v potaz pouze registrované osoby a jejich reálný počet bude tedy vyšší. (Zajícová, 2023)

³⁹ Nejčastěji se jednalo o podvodné inzeráty na inzertních portálech, falešné virtuální nápadníky ze Spojených států amerických, bankéře, či podvodné investice.

jeho poloha na dopravním uzlu se Slovenskem, a současně mezi třemi kraji – Zlínským Olomouckým a Moravskoslezským.

Maxima dosáhl index kriminality v ČR a Zlínském kraji v roce 2013, ve Valašském Meziříčí o rok později. Minima dosáhly všechny tři zkoumané úrovně v roce 2021. Konkrétní hodnoty indexu kriminality a její vývoj v posledních deseti letech můžeme vidět v Graf 8.

Graf 8 Vývoj kriminality v ČR, ve Zlínském kraji a ve městě Valašské Meziříčí 2012-2022 (vlastní dle Kriminalita v ČR a EU 2011-2021, 2023 a Mapy kriminality, © 2023)

* Počet trestných činů v přepočtu na 10 000 obyvatel.

Je zřejmé, že přestože index kriminality nedosahuje ve Valašském Meziříčí tak nízkých hodnot, jak ve Zlínském kraji, stále se jedná o podprůměrný výsledek, v porovnání s celým územím ČR.

5.2 Činnost Městské policie Valašské Meziříčí

Role MP v systému bezpečnosti ve městě je bezpochyby nezastupitelná. Výrazně přispívá nejen k eliminaci nápadu trestné činnosti, ale také zajišťuje místní záležitosti veřejného pořádku. Mimo statistická data a jednotlivě sledované činnosti přispívá sama fyzická přítomnost strážníků a APK v ulicích k většímu pocitu bezpečí u občanů. Mimo řešení přestupků, jejichž rozvrstvení můžeme vidět v Tabulka 4, a trestných činů, což může být zdánlivě hlavní náplní práce OP, je činnost strážníků velmi rozmanitá a mnohdy při ní spolupracují s PČR.

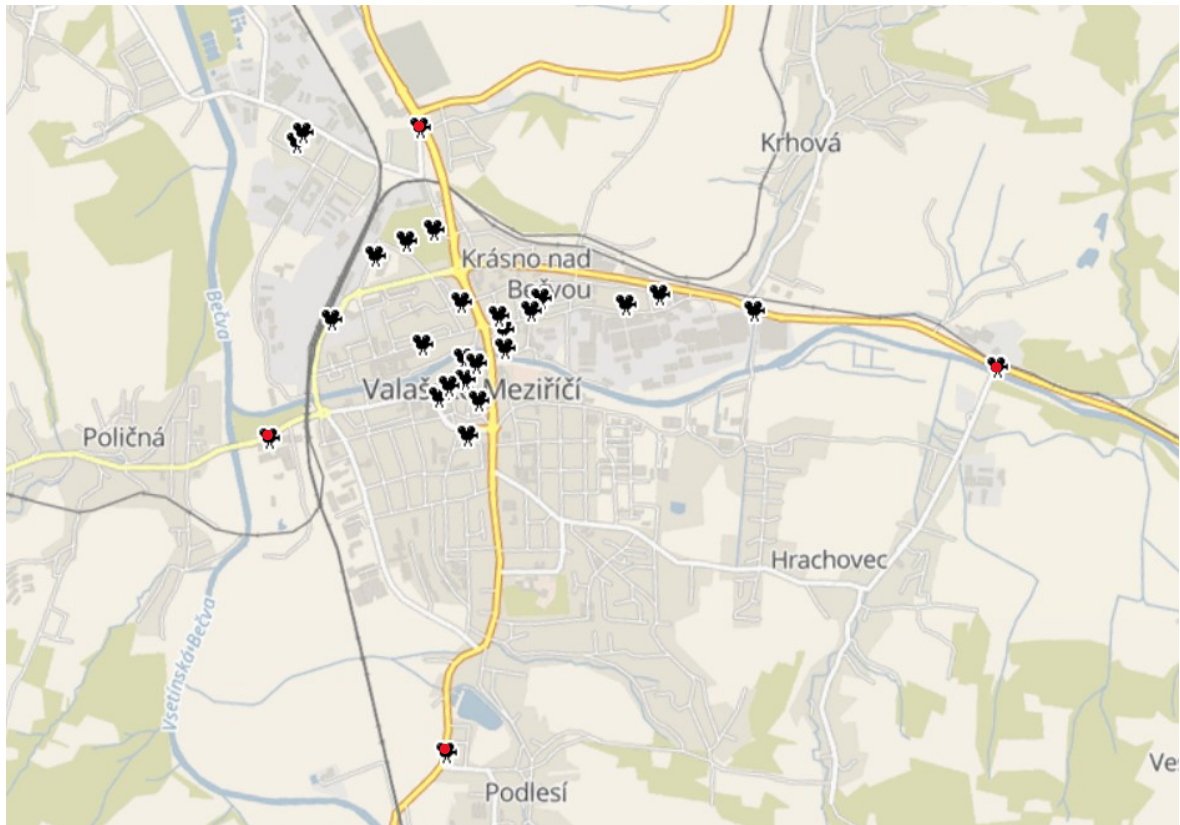
MP provádí řadu činností, které zásadním způsobem přispívají k prevenci kriminality a zajištění bezpečnosti ve městě. Mezi hlavní z nich můžeme zařadit provoz městského kamerového dohlížecího systémů, radarové měření rychlosti, forenzní značení, či provoz služby SOS tísňového přivolání pomoci.

5.2.1 Městský kamerový dohlížecí systém

Na základě zákona o OP zabezpečuje MP místní záležitosti veřejného pořádku. Za tímto účelem zřizuje mimo jiné také městský kamerový dohlížecí systém (dále „MKDS“). Ve Valašské Meziříčí byl první MKDS vybudován v roce 2000 a postupně byl rozšiřován. V letech 2016 až 2018 prošel MKDS kompletní modernizací, přičemž jeho pořizovací náklady činily přibližně 3,5 milionu Kč (Camfrla, 2019). Provozní náklady, vč. mzdových, v současnosti tvoří cca 250 tisíc Kč (Camfrla, 2019). Kamery zajišťují efektivnější činnost MP a jejich přítomnost napomáhá zvýšení pocitu bezpečí občanů města.

Pro nepřetržité monitorování reálné situace v ulicích a zajištění bezpečnosti ve městě je instalováno 62 kamer na 26 kamerových bodech (Kamerový systém, © 2023). Většina kamer je fixních, 16 z nich má pohyblivý objektiv (kamery PTZ), který umožňuje operátorovi sledovat danou oblast či osobu a přibližovat si ji. Kamery PTZ mají také vyšší rozlišení. Z důvodu pokrytí všech stran vybraných kamerových bodů je zpravidla využívána kombinace pevných a pohyblivých kamer. Nejvyšší koncentrace kamer je v centru měst a v okolí autobusového nádraží⁴⁰.

⁴⁰ Dle ředitele MP má porovnatelný MKDS ve Zlínském kraji pouze hlavní město Zlín (Camfrla, 2023a).

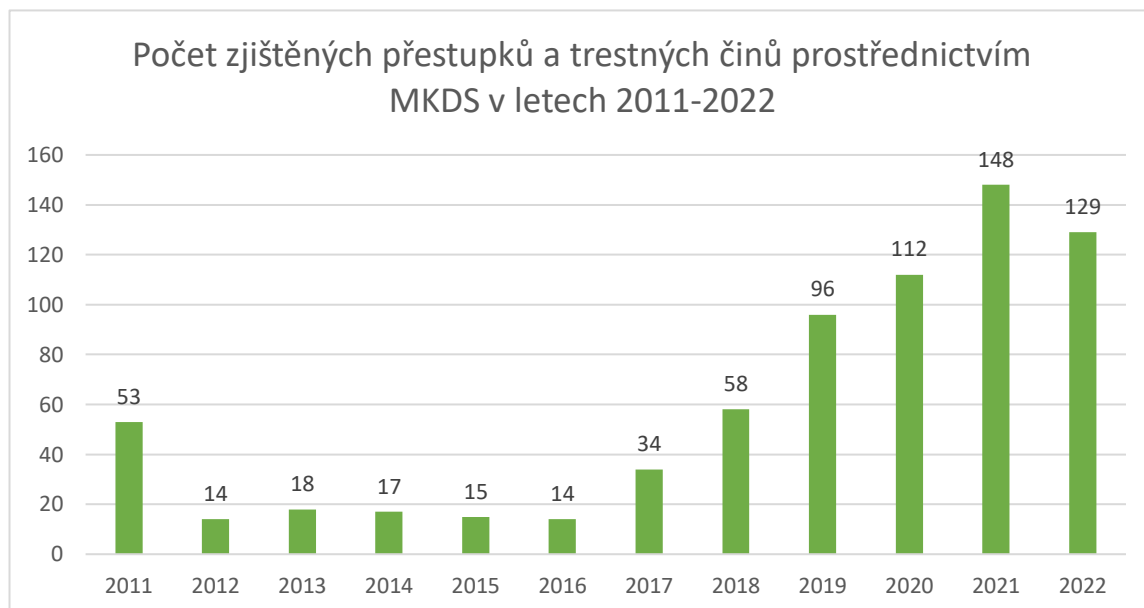

Obrázek 4 Umístění dohledových a průjezdových kamer ve městě
(Městský kamerový dohlížecí a parkovací systém, © 2023)

Strážníci MP zajišťují nepřetržitý provoz MKDS. K přenosu informací je využívána metropolitní optická síť, přičemž záznamy z kamer jsou omezeny na max. 12 dní, pokud nedojde k jejich záloze. Právě záznamy z MKDS jsou důležitým důkazním prostředkem pro správní orgány a orgány činné v trestním řízení (Camfrla, 2023a). Součástí MKDS je také 8 průjezdových kamer, které umožňují čtení SPZ projíždějících vozidel a jejich případné dohledání. Průjezdové kamery jsou umístěny na hlavních komunikacích při vjezdu/výjezdu z města. Umístění jednotlivých kamer můžeme vidět na Obrázek 4. Průjezdové kamery jsou označeny červeně.

V následujícím Graf 9 můžeme vidět vývoj počtu zjištěných přestupků a trestných činů prostřednictvím MKDS v průběhu posledních jedenácti let. Značný nárůst lze pozorovat v letech 2016 až 2019, kdy probíhalo rozšiřování tohoto systému. V roce 2022 přispěl MKDS ke zjištění 129 přestupků či trestných činů.

Graf 9 Počet zjištěných přestupků a trestných činů prostřednictvím MKDS 2011-2022 (vlastní dle Kadora, 2014; Camfrla, 2018; Camfrla, 2022 a Camfrla, 2023b)

5.2.2 Radarové měření rychlosti

MP, v souladu se zákonem č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, spravuje také radarové měření rychlosti ve městě. V současnosti zde fungují radary firmy RAMET Kunovice. Město disponuje 8 skříněmi měřiče rychlosti RAMER10 P a 2 měřícími bloky RAMER10 T. Tato kombinace umožňuje měřící bloky přesouvat mezi měřícími skříněmi za účelem pokrytí co největší plochy, avšak s minimalizací nákladů. Radarové měřiče rychlosti jsou umístěny na místech se statisticky nejvyšší pravděpodobností dopravní nehody a střetu s chodci (Camfrla, 2019). Jedná se převážně o frekventované přechody a úseky v blízkosti mateřských a základních škol. Umístění jednotlivých skříní měřičů rychlosti můžeme vidět na Obrázek 5. Dva z radarů se nachází v místních částech města (Hrachovec a Podlesí). Na základě veřejnoprávní smlouvy je radar umístěn i v přílehlé obci Poličná. MP provádí také správu nad měřícími zařízeními v obci Zašová, která má s městem také uzavřenu veřejnoprávní smlouvu. Zde se měří momentální i průjezdová rychlost.

Limit na měřících blocích je nastaven na $60 \text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$, přičemž se vozidlo musí pohybovat touto rychlostí konstantně alespoň 10 metrů. Při měření je brána v potaz také meteorologická nepřesnost, tedy odchylka $3 \text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$.

Obrázek 5 Umístění radarových měřičů rychlosti ve městě (Městský kamerový dohlížecí a parkovací systém, © 2023)

Správou nad měřicími zařízeními, jejich údržbou a zpracováním snímků je pověřen strážník MP. Poté, co je vozidlo změřeno a vyfoceno, snímky jsou uloženy na datadisk přímo v zařízení. Každých 30 minut jsou poté snímky odeslány na server MěÚ, kde si je stahuje MP. Zpracování snímků poté spočívá v kontrole čitelnosti SPZ a změřené rychlosti a jejich následném odeslání do systému MěÚ k dalšímu zpracování přestupků.

Jedná se o efektivní řešení problému rychlosti. Dle ředitelem MP Jana Camfrly (2023a) došlo na všech místech, kde byly instalovány radarové měřiče rychlosti, k alespoň 90% zklidnění dopravy. Toto potvrzují také data z nejnověji instalovaného radarového měřiče v obci Zašová (na konci roku 2021), kde měsíčně projede více než 400 tisíc vozidel. Během měsíčního zkušebního provozu zde bylo zaznamenáno u přibližně 75 % vozidel překročení rychlostního limitu $50 \text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$ a čtvrtina z celkového počtu překročila rychlost $60 \text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$ (tedy hranici měřeného limitu). Ze 100 tisíc vozidel⁴¹ překračujících tuto hranici byl počet snížen o téměř 97 % na cca 3500 přestupků za měsíc. Radarové měření rychlosti tedy zásadním způsobem přispělo ke zvýšení bezpečnosti ve městě i v přilehlých obcích.

Za rok 2022 zaznamenala MP týdně průměrně 1 100 řidičů, kteří nedodrželi nejvyšší dovolenou rychlost v obci. Za celý rok je pak evidováno 57 000 řidičů. (Mikuš, 2023)

⁴¹ Za vozidlo zde považuji průjezd vozidla. Berme tedy v potaz, že jedno vozidlo mohlo rychlost překročit více než jednou.

5.2.3 Forenzní značení

Další činností přispívající k zajištění bezpečnosti majetku občanů je forenzní značení pomocí syntetické DNA. Občané si mohou nechat označit jízdní kola, koloběžky nebo invalidní vozíky. Látka Selecta DNA je nanášena na deset bodů, které jsou zaznamenány do místní i národní databáze. Označení předmětů ztěžuje v případě odcizení jejich následný prodej a současně usnadňuje jeho identifikaci v případě nalezení. V současnosti je takto označeno 425 předmětů v celkové hodnotě více než 11 milionů korun.

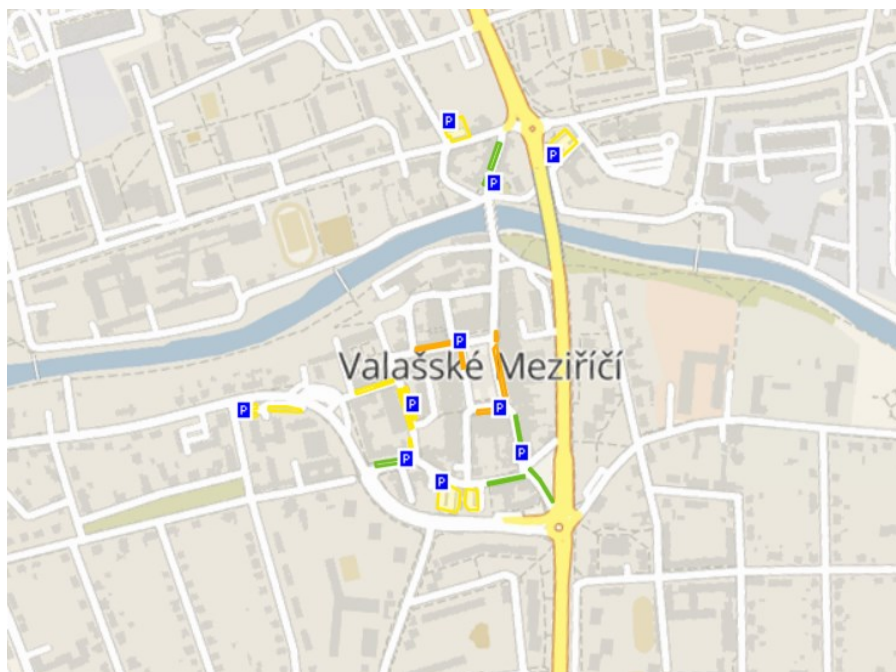
5.2.4 Služba SOS tísňového přivolání pomoci

MP zajišťuje od roku 2016 také službu SOS tísňového přivolání pomoci. Tato služba je cílena především na seniory a imobilní osoby, které se mohou dostat do situace, kdy jim bude nutno poskytnout okamžitou pomoc. Služba funguje na základě telefonů s nouzovým tlačítkem, jímž je možno nepřetržitě přivolat hlídku. Zájemci o tuto službu jsou evidováni do databáze MP a jsou jim bezplatně zapůjčeny mobilní telefony s nouzovým tlačítkem. MP má poté v úschově klíče od bytů těchto osob, aby byla případná pomoc co nejrychlejší. V případě krizové situace disponují služební auta defibrilátorem. V roce 2021 bylo v systému evidováno 62 osob. Strážníci za rok 2021 vyjeli k 82 případům. Průměrně tedy vyjžděli na základě SOS přivolání více než jednou týdně.

5.2.5 Další činnosti

MP vykonává také správu nad záležitostmi, které ne úplně souvisí s jejich činností. Jednou z netradičních aktivit MP je **správa parkovacích automatů** ve městě. Jedná se o činnost, která byla na MP přenesena z MěÚ. Ke správě a údržbě (výběr hotovosti, kontrola vybrané částky, převoz hotovosti do banky, doplňování parkovacích lístků, řešení případných problémů atd.) parkovacích automatů je vyčleněn civilní zaměstnanec MP. Součástí jeho činnosti je také výdej parkovacích karet.

V současné době je ve městě 11 parkovacích automatů a 1 parkovací závora. Na Obrázek 6 můžeme vidět parkovací automaty v centru a vyznačená placená parkoviště. Není zde vyobrazeno parkoviště u nemocnice. Za rok 2022 bylo vybráno prostřednictvím parkovacích automatů přibližně 3,5 milionu korun.

Obrázek 6 Placená parkoviště a parkovací automaty ve městě
(Městský kamerový dohlížecí a parkovací systém, © 2023)

Druhou z těchto činností je **správa ztrát a nálezů** ve městě. Tato činnost byla v posledních letech také na MP přenesena z MěÚ. MP vede evidenci předmětů a uchovává je po dobu 3 let (pokud nepodléhají zkáze nebo mají zanedbatelnou hodnotu). Nejčastěji jsou evidovány mobilní telefony, peněženky a kola. V roce 2022 bylo na MP nahlášeno 225 nálezů. Ztráty a nálezy jsou poté zveřejněny v místě a čase obvyklém, tedy na webových stránkách města.

Mezi některé další činnosti MP můžeme zařadit odchyty toulavých zvířat, převoz osob pod vlivem alkoholu na protialkoholní záchytnou stanici, provádění orientačních drogových testů a dechových zkoušek, kontrola osob, či šetření pobytů na základě požadavků správních orgánů.

5.2.6 Spolupráce s PČR

Strážníci MP spolupracují s PČR. Ať už se jedná o součinnost při výkonu činností či předání přestupků a trestných činů. V rámci součinnosti s PČR je realizováno několik forem spolupráce. Jedná se primárně o předávání informací týkajících se nasazení sil a prostředků a zajištění úkolů (např. při pátrání po osobách). Významnou součástí spolupráce s PČR je předávání kamerových záznamů z MKDS.

V roce 2022 uskutečnila MP na žádost PČR 113 výjezdů. Součinnost s PČR proběhla celkem 164krát. Na PČR bylo v loňském roce MP předáno 41 přestupků či trestných činů k dalšímu vyšetřování a předáno 7 hledaných osob. (Camfrla, 2023b)

5.3 Preventivní činnost Městské policie Valašské Meziříčí

Prevence sociálně-patologických jevů je jedním ze základních úkolů MP stanovených zákonem o OP a má v této oblasti nezastupitelnou roli. MP pro realizaci preventivních akcí vyčleňuje pět strážníků. Ročně organizuje MP přibližně 150-200 preventivních akcí ročně (Camfrla, 2023a). Přestože byla preventivně výchovná činnost MP v letech 2020 a 2021 potlačena v souvislosti s pandemií COVID-19, v roce 2022 již preventivní akce probíhaly naplno.

Město na prevenci kriminality a výdaje s ní spojené vyčleňuje finance ve svém rozpočtu. Na rok 2023 bylo vyčleněno 420 tisíc Kč. Z této částky je 200 tisíc určeno na nákup materiálu (letáčky, magnety, brožury, pepřové spreje atd.), 200 tisíc na služby a 20 tisíc na pohoštění (Výdaje porovnání po oblastech..., 2023). Některé projekty jsou také financovány dotacemi EU a Ministerstva vnitra⁴², případně krajem. Tyto projekty jsou následně vždy obsahově i finančně vyhodnoceny dle stanovených indikátorů hodnocení.

Hlavním strategickým dokumentem město pro tuto oblast je Plán prevence kriminality města Valašské Meziříčí⁴³, který je zpracován na základě bezpečnostní analýzy města. Jedná se o strategický dokument určující směřování preventivně výchovné činnosti ve městě. Toto směřování pak metodicky řídí, koordinuje a kontroluje Komise pro prevenci kriminality. Členy jsou zástupci MP, obvodního oddělení PČR, MěÚ, Úřadu práce a Českého červeného kříže.

5.3.1 Projekty prevence kriminality realizované Městskou policií Valašské Meziříčí

Mezi hlavní projekty MP v oblasti prevence kriminality můžeme zařadit projekt APK, Domovník-preventista a Valašské Meziříčí – Bezpečná lokalita. Mimo tyto projekty MP realizuje také řadu preventivních akcí cílících na různé skupiny obyvatel. Především se jedná o preventivní akce ve školách a kurzy sebeobrany. Úspěch mají však také osvětové akce pro seniory a handicapované osoby. Nyní si tyto vybrané projekty a některé preventivní akce přiblížíme.

⁴² V letech 2008–2022 podpořilo Ministerstvo vnitra preventivní činnost ve Valašském Meziříčí částkou 3 782 400 Kč.

⁴³ V době zpracování práce byl aktuální Plán prevence kriminality na období 2017-2022.

Projekt **APK** je zaměřen především na prevenci kriminality a zvýšení bezpečnosti ve městě. K tomuto účelu zřizuje město dvě pracovní pozice APK, kteří jsou zařazeni do struktury MP. V ČR funguje tento projekt již od roku 2009 a je dotován Ministerstvem vnitra⁴⁴. Projekt obecně cílí na zvýšení pocitu bezpečí obyvatel ve městě a v rizikových lokalitách. Dle evaluační zprávy tohoto programu za časové období 2019-2022 (Bělehradová Svitáková, 2022) díky APK došlo, v souvislosti s činností strážníků MP, ke zlepšení a zkvalitnění jejich práce v rizikových a problémových lokalitách. Konkrétně pak ke snížení počtu zákroků strážníků, zefektivnění provedených zásahů a zvýšení důvěry obyvatel města k policii. APK také pomohli posílit komunikaci s občany a stabilizovat či utlumit počet páchaní přestupků a ničení majetku v rizikových lokalitách.

Činnost APK konkrétně spočívá zpravidla v kontrole na přechodech před školami, kde je rušná dopravní situace a v pochůzkách dle denního plánu – součástí bývá pravidelně obhlídka vlakového a autobusového nádraží, řešení dotazů občanů, kontrola bytových domů a kontrola dětských hřišť. Dle mentora mají APK výbornou místní i osobní znalost ve vybraných lokalitách i konkrétních bytových domech. Přítomnost APK přispívá také subjektivnímu pocitu bezpečí u občanů. Celkově je tento projekt hodnocen jako vysoce funkční.

Donedávna byly v MP zřízeny také obdobné pozice **Domovník – preventista**. Jednalo se o projekt zaměřený na nastavení a ukotvení nástroje sociálního začleňování a na podporu sociálně situační prevence a platy zaměstnanců byly hrazeny dotacemi EU. Projekt byl ve Valašském Meziříčí ukončen v březnu roku 2022.

Projekt **Valašské Meziříčí – Bezpečná lokalita** je projektem finančně podporovaným Ministerstvem vnitra. Ve Valašském Meziříčí projekt probíhal v letech 2018 a 2019. O dotace na tento projekt město žádá i v roce 2023. Jeho hlavním cílem bylo zvýšení vnímaného pocitu bezpečí prevence a obecně zvýšení bezpečnosti. Projekt se zaměřuje také na zvýšení informovanosti u vybraných skupin obyvatel (senioři a osoby se zdravotním postižením), ale i u široké veřejnosti, formou individuálních návštěv v jejich domácím prostředí. Do této akce byly zapojeny také pečovatelky z místní Diakonie ČCE, které osoby vyššího věku znají a důvěřují jim. Realizováno bylo 20 dvouhodinových individuálních návštěv. Kromě individuálních návštěv proběhly také besedy v klubech důchodců. Při

⁴⁴ V letech 2019 až únor 2022 byl projekt dotován Evropskou unií – Operačním programem Zaměstnanost.

besedách i individuálních návštěvách byly účastníkům poskytnuty informační magnety s tísňovými čísly, samolepky „Neotvírejte cizím lidem“ a brožury „Myslíme na vaši bezpečí“⁴⁵.

V roce 2022 proběhlo ve spolupráci s MP množství **přednášek a konferencí** s bezpečnostní tematikou. Přednášky cílily na vybrané skupiny obyvatel (žáci základních škol, studenti středních škol, ženy, seniory, handicapované osoby) či na širokou veřejnost. Úplný popis následujících preventivních akcí můžeme vidět v Příloze P IV. Téma, obsah i formu přednášek je MP schopna přizpůsobit různým věkovým skupinám i prostředím. Zde můžeme vidět výčet typů programů, které MP realizuje.

Pro školy se jedná o tyto programy:

- Městská policie – strážník (seznámení s postavením a úkoly MP, součástí je ukázka vysílaček, výstroje, odchyt zvířat atd.),
- Návštěva služebny MP (seznámení s prací operátora, kamerovým systémem atd.),
- Dopravní výchova aneb bezpečně na silnici, ale také na ulici (seznámení se zásadami bezpečného chování v silničním provozu),
- Bezpečně doma i na ulici (seznámení se zásadami bezpečného pohybu po městě, při kontaktu s cizími osobami, toulavými zvířaty atd.),
- Šikana, aneb nikdo nemá právo druhému ubližovat! (vzdělání v oblasti šikany, seznámení s jejími možnými důsledky a příklady, kam se obrátit pro pomoc),
- Alkohol a kouření tabákových výrobků (seznámení s problematikou a možnými sankcemi, ukázka měřícího přístroje Dräger) a
- Trestní odpovědnost u nezletilých a mladistvých (seznámení se základními zákony, problematika trestní odpovědnosti, sankce).

⁴⁵ Viz Příloha P III.

Pro další cílové skupiny jsou vyhrazeny tyto typy preventivních přednášek:

- Bezpečné chování pro seniory a zdravotně handicapované (seznámení s rizikem nákupů na předváděcích akcích, podomním prodejem, problematika domácího násilí),
- Pravidla silničního provozu pro seniory a zdravotně handicapované (seznámení s novinkami související se silničním provozem, připomenutí základních pravidel a povinností účastníka silničního provozu, význam reflexních prvků),
- Jak přežít a co dělat při mimořádných událostech (kurz cílí na studenty, ale i širokou veřejnost a zabývá se mimořádnými událostmi, které mohou ve městě nastat, a dále co při nich dělat, kde získat informace, kde se ukrýt anebo jak se chránit pomocí prostředků improvizované ochrany) a
- Kurz sebeobrany (kurz cílí na studenty a veřejnost).

V roce 2021 také MP uskutečnila v součinnosti s Asociací Bezpečná škola hodnocení bezpečnostní situace ve všech mateřských a základních školách zřizovaných městem. Projekt **Bezpečná škola – náš cíl** byl financován programem Ministerstva vnitra Ochrana a zabezpečení škol a školských zařízení jako měkkých cílů. Projekt se zaměřovat primárně na riziko možného vniku nežádoucí osoby prostřednictvím penetračních testů a na analýzu silných a slabých stránek jednotlivých školních zařízení.

Krajem byla financována také řada dalších **akcí BESIP** zaměřených na zvýšení bezpečnosti silničního provozu. Některé akce v rámci tohoto programu probíhaly v součinnosti s MP. Jednalo se např. o akci *Být viděn*, kdy strážníci a APK rozdávali dětem i dalším chodcům reflexní pásy a další prvky s logem města, nebo akci s názvem *Dětská policie*, kdy jsou děti zapojeny do kontroly silničního provozu. Dalším příkladem je akce *Hurá děti! Bezpečně na prázdniny*, která je zaměřena hlavně na žáky mateřských a základních škol a věnuje se řadě bezpečnostních témat.

Žádané a velmi kladně hodnocené jsou **kurzy sebeobrany**. Cílovými skupinami jsou ženy a dívky, senioři, zaměstnankyně odboru sociálních věcí MěÚ a úřadu práce, lékaři a zdravotní sestry z místní nemocnice, osoby nedoslýchavé, hluchoněmé nebo jinak handicapované.

MP funguje ve Valašském Meziříčí již téměř 100 let. Za tuto dobu jednoznačně obhájila své místo v systému bezpečnosti města. Jedná se o stabilní orgán, který svou efektivní činností přispívá k zajištění bezpečnosti občanů. Rostoucí rozpočet MP umožňuje zkvalitnění její činnosti, stejně jako vysoké nároky na profesní znalosti a schopnosti strážníků. Svou činností MP výrazně přispívá k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku a plní další úkoly dle zákona o OP. Působí ve svém územním obvodu a na katastrálním území obcí, s nimiž má uzavřenu veřejnoprávní smlouvu.

Samotný vývoj kriminality ve městě můžeme označit za pozitivní. Každoročně dochází ke snižování počtu zjištěných a řešených přestupků a trestných činů. Efektivně byla vyřešena problematika nedodržování nejvyšší povolené rychlosti instalací radarů a měřením rychlosti, což bylo v minulosti jedním z hlavních problémů ve městě. Současně došlo ke zvýšení místní bezpečnosti i pocitu bezpečí u občanů modernizací a rozšířením MKDS a také zvýšením pohybu strážníků a APK v ulicích. Jedním ze stále přetrvávajících problémů je však nesprávné ukládání odpadů, nepořádek ve městě a neukázněné chování dětí do 15 let. Přestože kriminalita ve městě v porovnání se zbytkem Zlínského kraje patří dlouhodobě k nejhorším, pokud ji srovnáme s republikovým průměrem, je její vývoj pozitivní a počet trestných činů a přestupků je podstatně pod republikovým průměrem.

Jedním ze základních úkolů MP, které stanovuje zákon o OP, je prevence sociálně-patologických jevů. Tuto činnosti lze u MP označit za organizovanou, systematickou a rozšířenou. MP organizuje řadu preventivních projektů, které cílí na různé skupiny obyvatel a zabývají se různou tematikou. Jedním z dlouhodobě úspěšných projektů je projekt APK. Pozitivně je hodnocen také projekt Bezpečná lokalita.

Při své činnosti MP často spolupracuje s PČR a dalšími organizacemi, které se podílejí na zajištění bezpečnosti a sociální péče ve městě (např. BESIP, Charita nebo Daikonie ČCE).

6 PLÁN PREVENCE KRIMINALITY MĚSTA VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ NA OBDOBÍ 2023-2028

Tato část práce byla zpracována dle dokumentu *Metodika pro tvorbu strategických dokumentů prevence kriminality a víceletých bezpečnostních analýz* Ministerstva vnitra, který slouží jako metodické doporučení. Tato metodika obsahuje dvě části. Část A se zabývá způsobem zpracování bezpečnostní analýzy na úrovni obce či regionu. V části B jsou poté pokyny pro přípravu strategického dokumentu prevence kriminality. Struktura a obsah strategického dokumentu je upraven v závislosti na zbytek této práce. Bezpečnostní analýza byla zpracována na základě nejaktuálnějších veřejně dostupných informací.

Plán prevence kriminality (dále jen „Plán“), je hlavním strategickým dokumentem města pro oblast prevence kriminality. Plán je zpracován na základě bezpečnostní analýzy města. Tento strategický dokument určuje směřování preventivně výchovné činnosti ve městě. Tuto činnost poté metodicky řídí a kontroluje Komise pro prevenci kriminality. Co se týče konkrétnosti Plánu, jedná se spíše o obecněji pojatý strategický dokument, který na základě bezpečnostní analýzy identifikuje problémy a navrhuje jejich řešení. Plán slouží mimo jiné také k získání účelových dotací pro řešení jednotlivých problémů.

6.1 Bezpečnostní analýza

Základem pro úspěšnou prevenci kriminality je komplexní znalost podmínek zkoumané lokality. Zásadní je zde analýza kriminality, sociálně demografických faktorů a institucí, které se na prevenci svou činností podílejí. Současně je důležité vždy vycházet z analýzy samotného jevu. Je vhodné shromáždit co nejvíce informací o něm, jeho příčinách, podmínkách, vývoji, místě, aktérech atd. Na základě těchto zjištění je poté zvolen vhodný způsob prevence jeho výskytu.

6.1.1 Analýza protiprávních činů

Pro účely zpracování Plánu bude sloužit jako analýza protiprávních činů kapitola 5.1, která se věnuje kriminalitě ve městě Valašském Meziříčí.

Mezi hlavní bezpečnostní problémy města v této oblasti patří především vysoký nápad trestné činnosti v porovnání se zbytkem Zlínského kraje, bezdomovectví, vysoký počet soukromých i městských ubytoven. Problematické je také nakládání s odpadem a nedostatečné udržování pořádku.

6.1.2 Sociálně demografická analýza

Město Valašské Meziříčí se nachází ve Zlínském kraji na soutoku Rožnovské a Vsetínské Bečvy a spadá do okresu Vsetín. Jedná se o významný dopravní uzel v blízkosti hranic se Slovenskem. Dle územního členění je Valašské Meziříčí obcí s rozšířenou působností. Město je rozděleno do osmi místních částí. Město je součástí Mikroregionu Valašskomeziříčsko-Kelečsko, jehož cílem je prohloubení spolupráce mezi členy – obcemi.

Výskyt kriminality zásadně ovlivňují hlavně některé sociodemografické faktory. Mezi některé z nich patří např. věková struktura obyvatelstva, nezaměstnanost, počet osob v exekuci či sociální vyloučenost dané lokality.

K datu 1. 1. 2023 má město Valašské Meziříčí 21 650 občanů. Z tohoto počtu je přibližně 48 % mužů a 52 % žen (viz Tabulka 5).

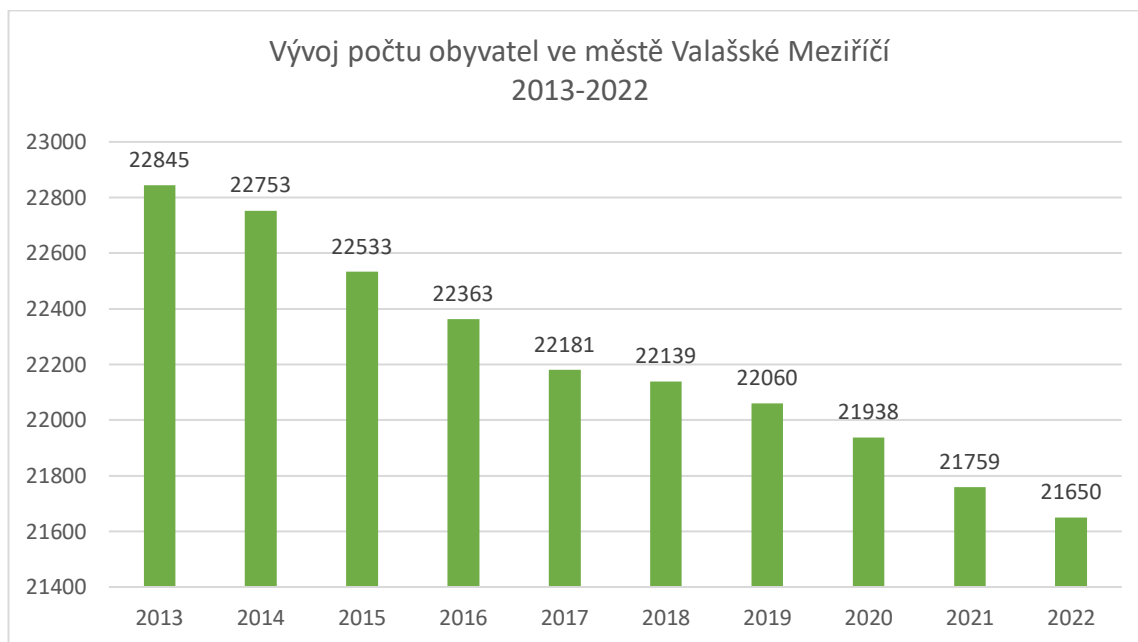
Tabulka 5 Obyvatelstvo města
(vlastní dle Informativní počty obyvatel v obcích, 2023)

Počet obyvatel	21 650	v (%)
Muži	10 418	48,1
Ženy	11 232	51,9
0-14 let	3 067	16,5
15 a více let	18 583	83,5

Z dlouhodobého hlediska bude významný nárůst podílu obyvatel města ve věku 65 a více let. V roce 2008 byl průměrný věk obyvatel Valašského Meziříčí 40,1 let. V roce 2022 je průměr již 43,4 let (Vývoj počtu obyvatel..., © 2023). Z tohoto jasně vyplývá trend **stárnutí populace** města. Tento trend je však možno pozorovat celkově v populaci ČR, kde je průměrný věk 42,8 let (Průměrný věk obyvatel České republiky, 2023). Tento vývoj bude mít velmi pravděpodobně negativní vliv na budoucí socioekonomickou situaci v ČR. To by mohlo zásadním způsobem ovlivnit mimo jiné, také bezpečnostní situaci na úrovni jednotlivých měst a obcí.

V posledních deseti letech můžeme ve vývoji počtu obyvatel města pozorovat poměrně značný úbytek (viz Graf 10) – za deset let se jedná o přibližně 5 %. Průměrné poté každý rok ubylo 119,5 obyvatel.

Graf 10 Vývoj počtu obyvatel ve městě Valašské Meziříčí v letech 2013-2022
(vlastní dle Informativní počty obyvatel v obcích, 2023)

Ve městě se nachází poměrně vysoký počet **cizinců** (Strategický plán rozvoje města..., 2021). Tento fakt nejen že snižuje subjektivní pocit bezpečí u občanů, ale objektivně negativně působí na bezpečnostní situaci ve městě. Často dochází k narušování veřejného pořádku a rušení klidu, přičemž původcem bývají mnohdy právě zahraniční agenturní pracovníci. K incidentům dochází převážně v okolí ubytoven, kterých je ve městě několik.

Z oblasti **nezaměstnanosti** můžeme mezi lety 2020 a 2021 pozorovat pozitivní vývoj. Došlo ke snížení počtu nezaměstnaných osob o téměř 15 % (viz Tabulka 6).

Tabulka 6 Počet nezaměstnaných osob v ORP Valašské Meziříčí
(vlastní dle Vybrané ukazatele za správní obvod..., 2022)

Počet nezaměstnaných osob	2020	2021	Meziroční srovnání	Index na 10 000 obyvatel za rok 2021*
	1665	1426	- 239	344

* K 31. 12. 2021 bylo dle Českého statistického úřadu v ORP Valašské Meziříčí 41 459 obyvatel.

Vývoj podílu nezaměstnaných osob ve městě můžeme vidět v Tabulka 7. Podíl nezaměstnaných osob ve společnosti v roce 2021 činil 3,44 %. Přestože se meziročně jedná o změnu dobrým směrem, hodnota se stále pohybuje nad republikovým průměrem⁴⁶. Je třeba

⁴⁶ K 31. 12. 2021 podíl nezaměstnaných osob v ČR byl 3,3 % (Podíl nezaměstnaných osob..., 2023)

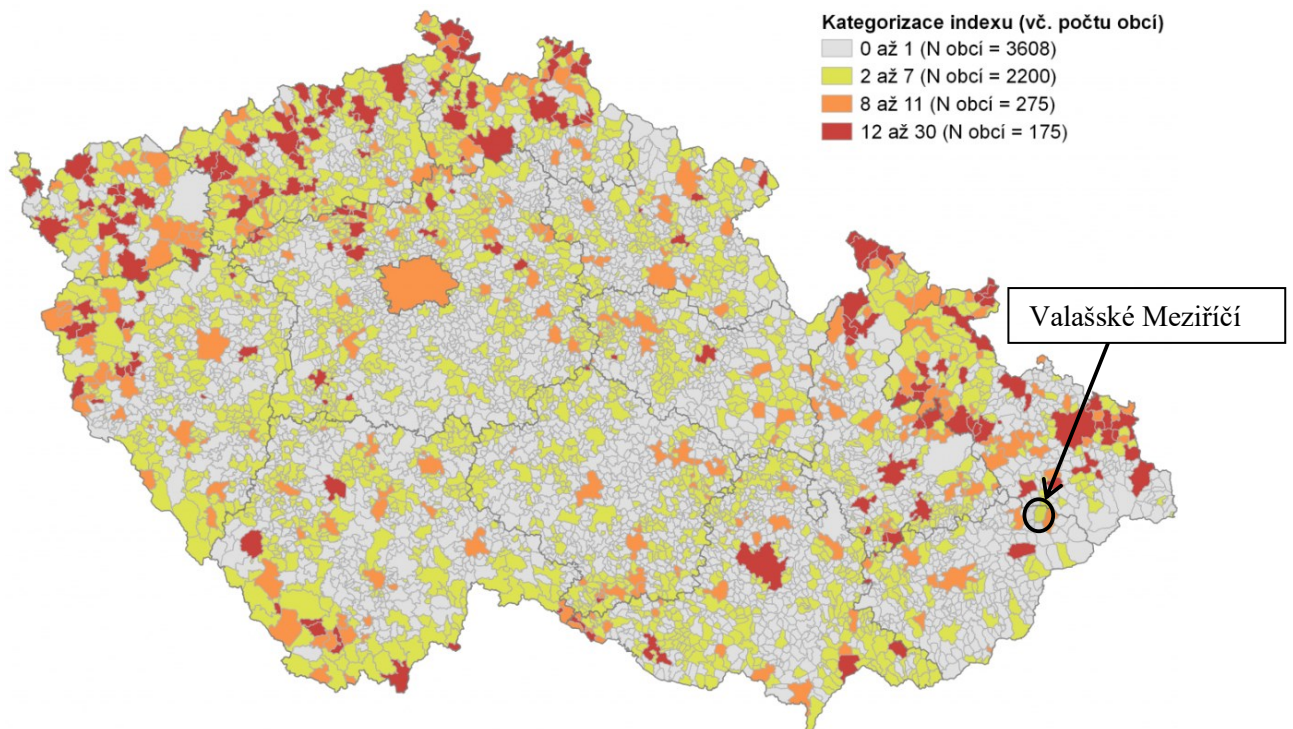
říci, že v důsledku současného negativního ekonomického vývoje je třeba předpokládat zvýšení počtu nezaměstnaných osob v následujících letech.

Tabulka 7 Podíl nezaměstnaných osob v ORP Valašské Meziříčí
(vlastní dle Vybrané ukazatele za správní obvod..., 2022)

Podíl nezaměstnaných osob ve městě (v %)	2017	2018	2019	2020	2021
	3,94	2,76	3,06	3,99	3,44

Dalším socioekonomickým ukazatelem, který má vliv na kriminalitu, je počet osob v **exekuci**. Ve Valašském Meziříčí došlo mezi lety 2016 a 2021 k úbytku o přibližně 600 exekucí, přičemž v roce 2023⁴⁷ se jednalo o 6 188 exekucí (Mapy, © 2009-2023). O více než 2 % klesl v tomto období také podíl osob v exekuci, a to z 7,22 % na 5,14 % (Mapy, © 2009-2023). Zde tedy můžeme pozorovat pozitivní vývoj.

Významným ukazatelem je také **index sociálního vyloučení**. Sociální vyloučení představuje vytěšňování jednotlivců či celých sociálních skupin na okraj společnosti. Tyto osoby mají omezený přístup k některým zdrojům.

Obrázek 7 Index sociálního vyloučení v obcích
(Index sociálního vyloučení, © 2023)

⁴⁷ Data k 6. 4. 2023.

Tento index je měřen pomocí několika indikátorů – počtem příjemců příspěvků na živobytí a příspěvků na bydlení, osob v exekuci, dlouhodobě nezaměstnaných osob a osob, které předčasně ukončily základní vzdělávání. Jedná se tedy o komplexní ukazatel míry sociálního vyloučení. Rozsah hodnot indexu se pohybuje od 0 do 30, přičemž čím nižší hodnota indexu, tím nižší míra sociálního vyloučení v dané lokalitě. Ve městě Valašské Meziříčí se index za rok 2021 pohybuje v rozmezí 2-7 (Index sociálního vyloučení, © 2023), jak můžeme vidět na Obrázek 7. Jedná se tedy o dobrý výsledek. Dle manažera prevence kriminality (Zajícová, 2023) se navíc ve městě nyní nenacházejí žádné typicky vyloučené lokality.

Z hlediska sociálně demografické analýzy lze situaci ve městě Valašské Meziříčí označit za průměrnou. Do budoucna je třeba počítat s pokračujícím trendem stárnutí populace. Současně lze předpokládat nárůst v počtu cizích státních příslušníků na území města. Je tedy nezbytné přijmout opatření pro minimalizaci negativních dopadů s tím spojených. Z hlediska sociálního vyloučení obyvatel lze situaci ve městě také označit za průměrnou.

6.1.3 Institucionální analýza

V oblasti prevence kriminality působí ve městě Valašské Meziříčí řada orgánů a organizací, kteří svou činností cílí na různé věkové, zájmové i jiné sociální skupiny ve městě. Nejvíce město působí v oblasti primární prevence, tedy prostřednictvím přednášek a besed pro žáky, seniory, ženy a jiné skupiny obyvatel. Následuje stručný přehled subjektů, které působí preventivně a ovlivňují tak úroveň veřejného pořádku a bezpečnosti ve městě.

Na prevenci kriminality a zajištění bezpečnosti ve městě se svou činností podílí v první řadě **orgány státní správy a samosprávy**. Mezi hlavní z nich patří:

- Policie České republiky – obvodní oddělení Valašské Meziříčí;
- Městská policie Valašské Meziříčí;
- Městský úřad, především Odbor sociálních věcí;
- OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí a
- Úřad práce.

Od roku 2016 je ve městě zřízena **Komise pro prevenci kriminality Rady města Valašské Meziříčí**. Jedná se o orgán města, který dle potřeby zasedá několikrát do roka. Členy jsou zástupci MP, obvodního oddělení PČR, Městského úřadu, Úřadu práce a Českého červeného

kříže. Jeho hlavním posláním je zpracování analýzy bezpečnostní situace na území města a dle jejích výsledků navrhnou program prevence kriminality. Tento program je poté předložen Radě města a zastupitelstvu ke schválení. Po jeho schválení Komise poté odpovídá za jeho plnění a aktuálnost.

Zásadní roli hrají také **sociální a další služby**, které s oblastí prevence kriminality svou činností úzce souvisí. Většina z nich se zabývá sociální prevencí. V následující Tabulka 8 můžeme vidět výčet některých z těchto služeb a jejich stručnou charakteristiku.

Tabulka 8 Sociální a další služby ve městě (vlastní)

Poskytovatel sociální služby	Charakteristika služby
Charita Valašské Meziříčí	<ul style="list-style-type: none"> · Azylový dům pro matky s dětmi; · Sociální rehabilitace ATTA; · Denní centrum; · Terénní služba Domino; · Noclehárna; · Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež „Zastávka“.
Diakonie ČCE Valašské Meziříčí	<ul style="list-style-type: none"> · Denní stacionář; · Osobní asistence; · Ošetřovatelská služba; · Pečovatelská služba; · Hospic Citadela.
Seniorpark Valašské Meziříčí	Domov pro seniory.
Dobrovolnické centrum ADRA	<ul style="list-style-type: none"> · Koordinace dobrovolnických aktivit ve městě a jeho okolí; · Příprava dobrovolníků.
Centrum ÁČKO	<ul style="list-style-type: none"> · Odborné sociální poradenství; · Sociální rehabilitace.
AGARTA	Terénní program pro osoby ohrožené sociálním vyloučením.
Občanské sdružení Pod křídly	<ul style="list-style-type: none"> · Podpora mladých lidí; · Dům na půl cesty.
Centrum osvěty, kultury a vzdělávání Avarde	Zaměřeno na vzdělávání Romů i dalších obyvatel různých věkových kategorií s cílem vybudovat multikulturní prostředí.

V oblasti primární prevence má školní výchova zásadní význam. Ve městě se v současnosti nachází 26 škol a řada dalších školských zařízení s různými zřizovateli. Kromě soukromých zřizovatelů a města se jedná o Zlínský kraj, Ministerstvo školství nebo Arcibiskupství olomoucké. V Tabulka 9 můžeme vidět počty různých typů škol a školských zařízení ve městě.

Tabulka 9 Počet škol a školských zařízení ve městě
(vlastní dle Strategický plán rozvoje města..., 2021)

Typ školy/školního zařízení	Počet ve městě
Mateřské školy	9
Základní školy	8
Střední školy (vč. Vyšších odborných škol)	7
Základní umělecké školy	2
Dětské domovy a výchovné ústavy	4
Další školská zařízení	33

Město je zřizovatelem sedmi mateřských škol, pěti základních škol, Střediska volného času Domeček a Plavecké školy Valašské Meziříčí. Ve městě se nachází také Vyšší odborná škola a dvě základní umělecké školy. Vzhledem k velikosti města se jedná o nadprůměrný počet škol.

Město nabízí také řadu **zájmových a sportovních aktivit** pro děti i dospělé. Mimo již zmíněné Středisko volného času Domeček můžeme uvést např. TOM Zlaté šípy, což je turistický oddíl. Další volnočasovou organizací je Akademie sporu, TJ Valašské Meziříčí, Klub českých turistů nebo Klub důchodců města Valašské Meziříčí. Ve městě funguje také řada sportovních služeb, jako zimní stadion, tenisové kurty, bowling, kuželna, skatepark, sokolovna TJ Sokol, krytý bazén a další. Kulturní vyžití ve městě je také rozmanité. Nachází se zde kino, několik knihoven a muzeí, divadelní sál a amfiteátr.

Z institucionální analýzy města vyplývá, že se zde nachází silná základna organizací a subjektů, které se podílejí na prevenci kriminality a sociálně-patologických jevů. Ve městě spolupracují státní orgány, orgány města, neziskové organizace i provozovatelé služeb za účelem zvýšení bezpečnosti. K rozvoji preventivně výchovné činnosti zásadně přispělo zřízení Komise pro prevenci kriminality.

6.2 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Město zpracovává strategické plány v řadě sociálních oblastí a aktivně se je snaží rozvíjet. • Ve městě je široká a dostupná síť poradenských služeb. • Nabídka sociálních, zdravotních a dalších služeb je podporována městem. • Projekty prevence kriminality je možno financovat z více zdrojů (město, stát, EU). • Obecně závazné vyhlášky upravující oblast požívání alkoholických nápojů na vybraných veřejných prostranstvích a omezující provoz heren. • Aktivní zapojení škol a školských zařízení do systému prevence a zřízení pozice školního metodika prevence. • Multioborová spolupráce v oblasti prevence kriminality. • Instalace světel do méně osvětlených částí města. • Moderní městský kamerový dohlížecí systém. • Efektivně byl vyřešen problém nedodržování nejvyšší povolené rychlosti radarovým měřením. • Na území města již nejsou žádné typicky sociálně vyloučené lokality. • Dobrá spolupráce mezi MP a PČR. • Občané se aktivně zapojují do prevence kriminality (např. hlášením podezřelých osob či činností). • V porovnání s republikovým průměrem je míra kriminality na dobré úrovni. • Závažná trestná činnost se ve městě vyskytuje minimálně. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obecně závazné vyhlášky jsou nedostatečně vymahatelné. • Dlouhodobě nedostatečné personální zajištění PČR. • Problém s dlouhodobým financováním pozic APK. • Získání dotací na programy prevence kriminality je administrativně náročné. • Problematické hodnocení efektivity programů prevence kriminality. • Užívání návykových látek mladistvými je ve společnosti tolerováno. • Skokový nárůst kriminality páchané v kyberprostoru a nové hrozby s tím spojené. • Dlouhodobě problematické řešení drogové scény. • Ve městě je provozován vysoký počet ubytoven. • Vysoký počet zahraničních pracovníků ve městě. • Vysoký počet osob bez domova. • Nestabilní finanční podpora NNO.

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • Rozšíření osvěty ve školách ze žáků i na rodiče. • Zlepšení informovanosti občanů o možnostech zvýšení jejich individuální i kolektivní bezpečnosti. • Projekty prevence kriminality se zaměřují na rozmanité oblasti • Dotační tituly MV a EU. • Užívání městského kamerového dohlížecího systému k řešení kriminality a jejímu předcházení. • Využití moderních technologií pro prevenci kriminality (např. rozpoznávání obličejů kamerovým systémem). • Činnost APK. • Spolupráce jednotlivých subjektů v oblasti prevence a služeb. • Zvýšení spolupráce NNO ve městě. 	<ul style="list-style-type: none"> • Město je významným dopravním uzlem a nachází se v příhraniční oblasti. • Nadměrné používání sociálních sítí a závislost na internetu u dospělých i u dětí a hrozby s tím spojené. • Snižující se věková hranice uživatelů návykových látek – nárůst dětských uživatelů. • Tolerance společnosti k užívání návykových látek mladistvými. • Extremismus a xenofobní tendence u části společnosti. • Jiné kulturní vzorce a hodnotový systém příslušníků jiných národnostních menšin a cizinců, kteří čerpají dočasný azyl na území ČR. • Vysoký počet informačních systémů souvisejících s podáváním žádostí o dotace a jejich nedostatečná provázanost. • Očekávané zvýšení kriminality v důsledku nepříznivé ekonomické situace. • Možnost opětovného nárůstu nelegální migrace a problémy s tím spojené.

Zdroj: Vlastní zpracování

6.3 Strategická část

Strategická část Plánu stanovuje strategické cíle a opatření pro oblast prevence kriminality ve městě Valašské Meziříčí. Tyto cíle a opatření jsou v souladu se Strategií prevence kriminality ČR na období 2022-2027 a jsou stanoveny v závislosti na aktuální bezpečnostní situaci ve městě. Následující cíle a priority vycházejí primárně z bezpečnostní analýzy a ze SWOT analýzy města Valašské Meziříčí.

6.3.1 Strategické cíle

Mezi hlavní cíle pro oblast prevence kriminality ve městě Valašské Meziříčí patří:

1. Podpora a rozvoj systému prevence kriminality;
2. Snižování míry trestné činnosti na území města a zvyšování subjektivního pocitu bezpečí občanů;
3. Zvyšování informovanosti a osvěta;
4. Prevence kriminality dětí a mládeže;
5. Prevence kriminality zaměřené na skupiny osob, které jsou zvláště ohrožené (primárně na seniory a osoby se zdravotním postižením);
6. Prevence kybernetické kriminality.

6.3.2 Cílové skupiny

Jako cílové skupiny prevence kriminality ve městě Valašské Meziříčí jsou stanoveny:

- široká veřejnost, občané města;
- děti a mládež;
- zvláště ohrožené skupiny obyvatel – senioři a osoby se zdravotním postižením;
- ženy a dívky;
- pracovníci města působící v oblasti prevence kriminality.

6.3.3 Plán opatření města Valašské Meziříčí

Cíl 1: Podpora a rozvoj systému prevence kriminality

- Opatření 1.1** Podpora spolupráce jednotlivých subjektů v oblasti prevence a služeb.
- Opatření 1.2** Pokračování v podpoře sociálních služeb ve městě.
- Opatření 1.3** Rozvoj sítě poradenských služeb.
- Opatření 1.4** Vytvoření nové sociální služby pro osoby bez domova .
- Opatření 1.5** Zvyšování vzdělanosti aktérů zapojených do prevence kriminality (MP, APK, sociální pracovníci atd.).

Cíl 2: Snižování míry trestné činnosti na území města a zvyšování subjektivního pocitu bezpečí občanů

- Opatření 2.1** Podpora situační prevence kriminality.
- Efektivní rozšíření MKDS do nepokrytých částí města.
 - Pokračovat v osvětlování temných zákoutí a pravidelná údržba stávajícího osvětlení.
 - Pokračovat v projektu Bezpečná lokalita.
 - Pokračovat ve využívání forenzního značení jako prevence proti krádežím.
- Opatření 2.2** Pokračovat v podpoře projektu APK.
- Opatření 2.3** Obnovení projektu Domovník-preventista.
- Opatření 2.4** Zamezit vzniku nových ubytoven.

Cíl 3: Zvyšování informovanosti a osvěta občanů

- Opatření 3.1** Pravidelné poskytování informací o situaci související s bezpečností a veřejným pořádkem ve městě.
- Opatření 3.2** Zlepšení informovanosti o možnostech zvýšení jejich individuální i kolektivní bezpečnosti.
- Opatření 3.3** Zvýšení informovanosti o realizovaných preventivních aktivitách a projektech prevence.
- Opatření 3.4** Organizace besed a preventivních akcí s různou tematikou.

Cíl 4: Prevence kriminality dětí a mládeže

- Opatření 4.1** Pokračovat v aktivním zapojení škol a školských zařízení do systému prevence prostřednictvím besed a preventivních akcí.
- Opatření 4.2** Rozšíření osvěty ve školách ze žáků i na rodiče.
- Opatření 4.3** Zamezit užívání alkoholu a návykových látek dětmi a mladistvými.

Cíl 5: Prevence kriminality zaměřené na skupiny osob, které jsou zvláště ohrožené

- Opatření 5.1** Informovat tyto skupiny občanů o možnostech zvýšení jejich individuálního bezpečí.
- Opatření 5.2** Pokračovat v provozu služby SOS Senior a rozšířit její uživatele také o osoby se zdravotním postižením.
- Opatření 5.3** Zvýšit spolupráci se sociálními službami při prevenci kriminality.

Cíl 6: Prevence kybernetické kriminality

- Opatření 6.1** Osvěta široké veřejnosti o rizicích, která kybernetická kriminalita představuje.
- Opatření 6.2** Přednášky ve školách o nebezpečích na internetu, sociálních sítích atd.
- Opatření 6.3** Posílení kybernetické gramotnosti u starších občanů.
- Opatření 6.4** Zvyšování vzdělání aktérů prevence kriminality v oblasti kybernetické kriminality (MP, sociální pracovníci atd.).

Na základě Plánu bude každoročně vypracován Akční plán prevence kriminality, který stanoví aktivity v rámci jednotlivých cílů na následující kalendářní rok. Zde budou také specifikovány jejich organizační, finanční a technické požadavky a způsoby jejich zabezpečení a hodnocení.

6.3.4 Odpovědnost za realizaci Plánu

Strategický dokument je schvalován Radou města a Zastupitelstvem města. Tyto orgány také nesou odpovědnost za jeho realizaci. Komise pro prevenci kriminality města poté zodpovídá za plnění Plánu, organizaci a koordinaci jednotlivých činností v jeho rámci, provádění kontroly a hodnocení stanovených opatření. Odpovědnost za administrativní úkony spojené s projekty prevence kriminality a za jejich plánování nese manažer prevence kriminality. Přednášky, besedy a akce pro veřejnost budou realizovány v rámci činnosti Městské policie Valašské Meziříčí. Na této činnosti se budou podílet také zástupci vybraných sociálních služeb města.

6.3.5 Financování

Město na prevenci kriminality a výdaje s ní spojené vyčleňuje finance ve své rozpočtu. Mezi další zdroje financování projektů prevence kriminality patří:

- účelové dotace Ministerstva vnitra, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, případně dalších;
- dotační tituly Zlínského kraje;
- dotační programy Evropské unie;
- přímé dotace města aj.

Z uvedených zdrojů budou financovány také cíle a opatření vycházející z tohoto Plánu.

6.3.6 Dokumenty související s prevencí kriminality ve městě

Mezi další dokumenty města související s prevencí kriminality můžeme zařadit:

- Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027;
- Plán sociálního začleňování Valašské Meziříčí 2022-2027;
- Evaluační zpráva Valašské Meziříčí (2022);
- Strategie BESIP 2021-2030 – Valašské Meziříčí;
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Mikroregionu Valašskomeziříčsko-Kelečsko na roky 2022-2024;
- Zdravotní plán města Valašské Meziříčí na léta 2019-2022 a další.

ZÁVĚR

Jedním z hlavních úkolů obecní policie je prevence sociálně-patologických jevů. V rámci svého působení vykonává řadu činností, které přispívají ke zvýšení bezpečnosti jedinců i společnosti jako celku. Její význam však mnohdy není dostatečně komunikován. Jedním z cílů této práce bylo tedy vyzdvihnout důležitost činnosti obecní policie v oblasti prevence kriminality, ale i význam samotné prevence v bezpečnostním systému České republiky. Věřím, že výsledky této práce přispějí do diskuse o této problematice.

Hlavním cílem práce bylo zpracování Plánu prevence kriminality pro město Valašské Meziříčí. Ke splnění tohoto cíle bylo klíčové vypracovat teoretický základ práce. Nezbytné bylo také zpracování analýzy činnosti Městské policie Valašské Meziříčí a identifikace největších problémů souvisejících s nápadem trestné činnosti ve městě. Součástí výstupu práce je také SWOT analýza a bezpečnostní analýza, která se skládá z analýzy protiprávních činů, ze sociálně demografické analýzy a z institucionální analýzy. Na jejich základě byl poté zpracován strategický dokument pro oblast prevence kriminality – Plán prevence kriminality pro město Valašské Meziříčí na období 2023-2028, který určuje směřování preventivně výchovné činnosti ve městě na následujících pět let.

Plán stanovuje šest cílů a 23 opatření, které mají přispět ke zlepšení bezpečnostní situace ve městě. Mezi hlavní cíle byla zařazena podpora a rozvoj systému prevence kriminality, snížení míry trestné činnosti na území města, zvýšení informovanosti obyvatel, prevence kriminality dětí a mládeže, prevence kriminality zaměřené na zvlášť ohrožené skupiny obyvatel a prevence kybernetické kriminality. Jednotlivá opatření jsou zaměřena na různé skupiny obyvatel, od široké veřejnosti, přes děti, mládež, seniory, osoby se zdravotním postižením, ženy a dívky, až po pracovníky města působící v oblasti prevence kriminality. Na Plán by měl navazovat Akční plán prevence kriminality, který se bude věnovat jednotlivým opatřením a jejich organizačním, finančním a materiálním požadavkům.

V diplomové práci byly použity následující metody – analýza, analýza dokumentů, analýza dat, komparace, rešerše, nestandardizovaný rozhovor, SWOT analýza a syntéza. Hlavní cíl práce i stanovené dílčí cíle byly splněny. K jejich splnění zásadně přispěly informace poskytnuté Městskou policií Valašské Meziříčí a manažerem prevence kriminality města.

Bezpečnostní analýza i Plán prevence kriminality bude poskytnut manažeru prevence kriminality města. Přestože byl výstup práce zpracován pro město Valašské Meziříčí, může sloužit jako předloha při zpracování těchto dokumentů i pro další obce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BALABÁN, Miloš, Bohuslav PERNICA a kol., 2015. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-3150-9.

BARBOŘÍK, Michal, © 2023. Vyhlášení Programu prevence kriminality na místní úrovni na rok 2023. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/vyhlaseni-programu-prevence-kriminality-na-mistni-urovni-na-rok-2023.aspx>.

BELEHRADOVÁ SVITÁKOVÁ, Jiřina, 2022. Závěrečná evaluační zpráva: Asistenti prevence kriminality a domovníci-preventisté ve Valašském Meziříčí. In: *Valašské Meziříčí* [online]. [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: https://www.valasskemezirici.cz/assets/File.ashx?id_org=17636&id_dokumenty=48874.

Bezpečnostní politika, © 2023. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. MZV ČR [cit. 2022-11-29]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/index.html.

Bezpečnostní prostředí, © 2023. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. MZV ČR [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/bezpecnostni_prostredi.html.

Bezpečnostní strategie ČR, 2015. In: *Vláda České republiky* [online]. Vláda ČR [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>.

BURIÁNEK, Jiří, 2021. Kriminalita, její vnímání a důsledky pro chování lidí. In: BURIÁNEK, Jiří, Eva RICHTER a kol. *Život v průsečíku rizik*. Praha: Karolinum, s. 109-127. ISBN 978-80-246-4644-2.

CAMFRLA, Jan, 2018. *Zpráva o činnosti za rok 2017*. Město Valašské Meziříčí, Městská policie.

CAMFRLA, Jan, 2019. Městský kamerový dohlížecí systém a radarový měřič rychlosti. In: *Valašské Meziříčí* [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: https://www.valasskemezirici.cz/assets/File.ashx?id_org=17636&id_dokumenty=39195.

CAMFRLA, Jan, 2022. *Zpráva o činnosti za rok 2021*. Město Valašské Meziříčí, Městská policie.

CAMFRLA, Jan, 2023a. Ředitel Městské policie Valašské Meziříčí [rozhovor]. Valašské Meziříčí, 30. 1. 2023.

CAMFRLA, Jan, 2023b. Ředitel Městské policie Valašské Meziříčí [rozhovor]. Valašské Meziříčí, 31. 3. 2023.

CLARKE, Roland V., 2017. Situational crime prevention. In: WORTLEY, Richard a Micheal TOWNSLEY. *Environmental Criminology and Crime Analysis (Crime Science Series)*. 2nd Edition. Oxon: Routledge, 286-303. ISBN 978-1-138-89113-5.

Crime in Czech Republic, © 2009-2023. *Numbeo* [online]. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://www.numbeo.com/crime/country_result.jsp?country=Czech+Republic.

DLUBALOVÁ, Klára a Kateřina RENDLOVÁ, 2020. Ministerstvo vnitra a Policie ČR zveřejňují mapy kriminality. *Policie ČR* [online]. Policie ČR [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/mapy-budoucnosti-prinesou-vetsi-bezpecnost-do-obci-a-mest.aspx>.

DLUBALOVÁ, Klára, © 2023. Mapy kriminality jsou naplno spuštěny. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/mapy-kriminality-jsou-naplno-spusteny.aspx>.

FÁRA, Milan, 2021. Bezpečná lokalita. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/specificke-programy-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>.

FIRSTOVÁ, Jana a David ZÁMEK, 2021. *Prevence kriminality – nedílná součást systému vnitřní bezpečnosti*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-057-8.

FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA, 2014. *Sociální patologie: Závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5046-0.

ŘÍVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ a kol., 2019. *Kriminologie*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR. ISBN 978-80-7598-554-5.

CHEN, James, 2022. Middle East and North Africa (MENA): Countries and Economy. *Investopedia* [online]. [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/m/middle-east-and-north-africa-mena.asp>.

CHRENČÍK, Roman, 2022. Evaluační zpráva Valašské Meziříčí. In: *Agentura pro sociální začleňování* [online]. [cit. 2023-03-27]. Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/Vala%C5%A1sk%C3%A9-Mezi%C5%99%C3%AD%C4%8D%C3%AD_EZ_ZOR13.pdf.

Index sociálního vyloučení, © 2023. *Agentura pro sociální začleňování* [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/index_socialniho_vylouzeni/.

Informativní počty obyvatel v obcích, 2023. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2023-03-27]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/informativni-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>.

Integrovaný záchranný systém, 2009. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného boru ČR [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranny-system.aspx>.

JELÍNEK, Jiří a kol., 2021. *Kriminologie*. Praha: Leges. ISBN 978-80-7502-499-2.

JOHNSON, Shane D., 2017. Crime mapping and spatial analysis. In: WORTLEY, Richard a Micheal TOWNSLEY. *Environmental Criminology and Crime Analysis (Crime Science Series)*. 2nd Edition. Oxon: Routledge, 199-223. ISBN 978-1-138-89113-5.

KADORA, Ivan, 2014. *Zpráva o činnosti za rok 2013*. Město Valašské Meziříčí, Městská policie.

Kamerový systém, © 2023. *Valašské Meziříčí* [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/kamerovy-system/ds-2467/archiv=0&p1=17612>.

KONÍČEK, Tomáš, © 2023. Domovník – preventista. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/specificke-programy-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09OA%3d%3d>.

Kriminalita dle TSK – podrobná sestava o počtech skutků a škodách na org. článku Česká republika, období 1.1. - 31. 12. 2022, © 2023. In: *Policie ČR* [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2022.aspx>.

Kriminalita v ČR a EU 2011-2021: Kriminalita, nehody, 2023. Praha: Český statistický úřad. ISBN 978-80-250-3307-4.

MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ, 1999. *Dějiny policie a četnictva II.: Československá republika (1918-1939)*. Praha: Police history. ISBN 80-902670-0-9.

MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ, 2001. *Dějiny policie a četnictva III.: Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945)*. Praha: Police history. ISBN 80-86477-01-0.

MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ, 2011. *Dějiny policie a četnictva IV.: Československo (1945-1989)*. Praha: Police history. ISBN 978-80-86477-55-8.

Mapa kriminality [online], © 2023. GIS PČR [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://kriminalita.policie.cz/>.

Mapy, © 2009-2023. *Exekutorská komora České republiky* [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://statistiky.ekcr.info/mapa>.

MAREŠ, Miroslav, 2019a. *Koncepční dokumenty bezpečnostní politiky ČR* [přednáška], 13. 3. 2019. Brno: Masarykova univerzita, Bezpečnostní politika ČR.

MAREŠ, Miroslav, 2019b. *Bezpečnostní systém ČR a zapojení ČR do mezinárodního bezpečnostního systému* [přednáška], 28. 3. 2019. Brno: Masarykova univerzita, Bezpečnostní politika ČR.

Městský kamerový dohlížecí a parkovací systém [online], 2023. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://gis.muvalmez.cz/mapa/kamery-parkovani/?c=-496406%3A-1139870&z=3&lb=osmll&ly=gp-28-b%2Cgp-30-b%2Cgp-31-b%2Cgp-29-b%2Cgp-26-p%2Cad%2Cul&lbo=1&lyo=>.

Metodika pro tvorbu strategických dokumentů prevence kriminality a víceletých bezpečnostních analýz. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Odbor prevence kriminality [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-tvorby-strategickeho-dokumentu-a-bezp-analyz-pdf.aspx>.

MIKUŠ, Jakub, 2023. Radary loni přistihly 57 tisíc hříšníků. *Valašské Meziříčí* [online]. [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/radary-loni-pristihly-57-tisic-hrisniku/d-52245>.

MORAVČÍK, Ondřej, 2023. Vývoj registrované kriminality v roce 2022. *Policie ČR* [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2022.aspx>.

Plán prevence kriminality města Valašské Meziříčí na období 2017-2023, 2017. In: *Valašské Meziříčí* [online]. Valašské Meziříčí [cit. 2023-04-16]. Dostupné z: https://www.valasskemezirici.cz/assets/File.ashx?id_org=17636&id_dokumenty=51595.

Plán sociálního začleňování města Valašské Meziříčí 2022-2027, 2022. In: *Valašské Meziříčí* [online]. [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: https://www.valasskemezirici.cz/assets/File.ashx?id_org=17636&id_dokumenty=51488.

Počet registrovaných trestných činů, 2023. *Český statistický úřad: Veřejná databáze* [online]. Český statistický úřad [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&z=G&f=GRAFICKY_OBJEKT&katalog=31008&pvo=KRI05&evo=v104_%21_KRI05-H-6068_1&str=v32.

Podíl nezaměstnaných osob od roku 2005 do roku 2022, 2023. In: *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Časové řady míry nezaměstnanosti a podílu nezaměstnaných osob* [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/casove-rady-mn-a-pno>.

Policie: Kriminalita v Česku meziročně vzrostla, je ale nižší než před covidem, 2023. *Policie ČR* [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-policie-kriminalita-v-cesku-mezirocne-vzrostla-je-ale-nizsi-nez-pred-covidem-223223>.

Průměrný věk obyvatel České republiky, 2023. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/prumerny-vek-obyvatel-ceske-republiky>.

ROŽŇÁK, Petr a Ludvík JURÍČEK, 2014. *Bezpečnosti, hrozby a rizika v 21. století*. Ostrava: Key Publishing. ISBN 978-80-7418-201-3.

SAK, Petr, 2018. *Úvod do teorie bezpečnosti: nekonvenční pohledy na minulost, přítomnost a budoucnost lidstva*. Praha: Petrklíč. ISBN 978-80-7229-652-1.

SCHNEIDER, Stephen, 2020. *Crime prevention, Theory and Practice*. Second Edition. England: Routledge. ISBN 978-0-367-73867-9.

Schválený rozpočet města Valašské Meziříčí na rok 2023, 2023. In: *Valašské Meziříčí* [online]. [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/schvaleny-rozpocet-mesta-valasske-mezirici-na-rok-2023-vcetne-rozpisu-rozpocet/d-51954>.

Situational and Social Crime Prevention Approaches, 2022. *StudyCorgi* [online]. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://studycorgi.com/situational-and-social-crime-prevention-approaches/>.

Směrnice č. 4/2018, Organizační řád Městské policie Valašské Meziříčí.

STOJAR, Richard a kol., 2018. *Bezpečnostní prostředí 2018. Implikace pro obrannou politiku a ozbrojené síly ČR*. Brno: Univerzita obrany, Centrum bezpečnostních a vojenskostrategických studií. ISBN 978-80-7582-053-2.

STOJAR, Richard a kol., 2022. *Bezpečnostní prostředí. Sektorová analýzy a implikace pro ozbrojené síly ČR 2021*. Brno: Univerzita obrany, Centrum bezpečnostních a vojenskostrategických studií. ISBN 978-80-7582-459-2.

Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2021-2027: Analytická část, 2021. In: *Valašské Meziříčí* [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: https://www.valasskemezirici.cz/assets/File.ashx?id_org=17636&id_dokumenty=49231.

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022-2027, © 2023. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2022-az-2027.aspx>.

SVATOŠ, Roman, 2016. *Prevence kriminality, druhé akreditované vydání*. České Budějovice, Vysoká škola evropských a regionálních studií. ISBN 978-80-7556-009-4.

TOUŠEK, Laco a kol., 2018. *Labyrintem zločinu a chudoby: Kriminalita a viktimizace v sociálně vyloučených lokalitách*. Brno: DOPLNĚK. ISBN 978-80-7239-340-4.

Typy projektů prevence kriminality, 2022. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prevence-kriminality-na-regionalni-a-lokalni-urovni.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>.

Úvod do problematiky obecní (městské) policie k 30. červnu 2021: Ministerstvo vnitra České republiky a obecní policie, 2021. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/uvod-do-problematiky-obecni-mestske-policie-k-30-cervnu-2021.aspx?q=Y2hudW09OQ%3d%3d>.

Valašské Meziříčí – Bezpečné město: Informační brožura Městské policie Valašské Meziříčí, 2019. In: *Valašské Meziříčí* [online]. [cit. 2023-03-27]. Dostupné z: https://www.valasskemezirici.cz/assets/File.ashx?id_org=17636&id_dokumenty=38707.

VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČTA, Jana HULMÁKOVÁ a kol., 2019. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-732-3.

VEJVODOVÁ, Petra, 2019. *Vymezení bezpečnostní politiky ČR* [přednáška], 27. 2. 2019. Brno: Masarykova univerzita, Bezpečnostní politika ČR.

VETEŠKA, Jaroslav a Slavomil FISCHER, 2020. *Psychologie kriminálního chování: vybrané otázky etiologie, andragogické intervence a resocializace*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0731-5.

VETEŠNÍK, Pavel, Ivo CHAUER, Aleš ZÍDKA a kol., 2013. *Obecní policie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-463-3.

Vybrané ukazatele za správní obvod Valašské Meziříčí, 2022. In: *Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ ve Zlíně* [online]. [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11284/17864281/727210.xlsx/140ebdf4-ee1b-4ff7-84f8-2d989990db33?version=1.17>.

Výdaje porovnání po oblastech rozpočty 2017-2023, 2023. In: *Valašské Meziříčí* [online]. [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/navrh-rozpocetu-mesta-valasske-mezirici-na-rok-2023/d-51638>.

Vyhláška č. 444/2008 Sb., o zdravotní způsobilosti uchazeče o zaměstnání strážníka, čekatele a strážníka obecní policie.

Vyhodnocení činnosti policistů ve Zlínském kraji za rok 2022, 2023. *Policie ČR* [online]. [cit. 2023-03-27]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyhodnoceni-cinnosti-policistu-ve-zlinskem-kraji-za-rok-2022.aspx>.

Vývoj počtu obyvatel a jejich průměrného věku, © 2023. *Obyvatelstvo České republiky* [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné z: <https://obce.radekpapez.cz/obec.php?obec=545058>.

WALSCH, Christopher, 2022. Is the Visegrad Group disintegrating? A case study on the diversification of the Visegrad states' EU enlargement policy since 2014. *Eastern Journal of European Studies*. Romania: Univ Alexandru Ioan Cuza, Centrul Studii Europene, **2022**(Vol. 13), 53-72. DOI: 10.47743/ejes-2022-SI04.

Which are the safest and most dangerous countries in Europe?, © 2023. *Wereldreizigers.nl* [online]. [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://www.wereldreizigers.nl/en/wereldwijs/veiligste-gevaarlijkste-landen-europa/>.

ZAJÍCOVÁ, Monika, 2023. Manažer prevence kriminality Městské policie Valašské Meziříčí [rozhovor]. Valašské Meziříčí, 4. 4. 2023.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích.

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

ZEMAN, Petr, 2002. *Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů*. Brno: Masarykova univerzita; Mezinárodní politologický ústav; Ústav strategických studií Vojenské akademie. ISBN 80-210-3037-2.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

APK	Asistenti prevence kriminality
ČCE	Českobratrská církev evangelická
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
IZS	Integrovaný záchranný systém
MěÚ	Městský úřad
MKDS	Městský kamerový dohlížecí systém
MP	Městská policie Valašské Meziříčí
NATO	Severoatlantická aliance
NNO	Nestátní nezisková organizace
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OP	Obecní policie
OSN	Organizace spojených národů
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
PČR	Policie České republiky
TJ	Tělovýchovná jednota
TSK	Takticko-statistická klasifikace
V4	Visegrádská skupina

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Systém prevence kriminality v ČR.....	36
Obrázek 2 Prioritní oblasti pro oblast prevence kriminality.....	38
Obrázek 3 Schéma organizační struktury MP	44
Obrázek 4 Umístění dohledových a průjezdových kamer ve městě.....	52
Obrázek 5 Umístění radarových měřičů rychlosti ve městě	54
Obrázek 6 Placená parkoviště a parkovací automaty ve městě	56
Obrázek 7 Index sociálního vyloučení v obcích.....	65

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Počet zaměstnanců obcí zařazených do OP v ČR v roce 2012 a 2022.....	22
Tabulka 2 Počet zjištěných přestupků a trestných činů OP v roce 2022 v tisících.....	24
Tabulka 3 Přehled kriminality za rok 2022	31
Tabulka 4 Rozvrstvení přestupků zjištěných MP za rok 2021	48
Tabulka 5 Obyvatelstvo města.....	63
Tabulka 6 Počet nezaměstnaných osob v ORP Valašské Meziříčí.....	64
Tabulka 7 Podíl nezaměstnaných osob v ORP Valašské Meziříčí	65
Tabulka 8 Sociální a další služby ve městě	67
Tabulka 9 Počet škol a školských zařízení ve městě	68

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Počet zaměstnanců obcí ČR zařazených do OP 2012-2022	21
Graf 2 Registrovaná celková kriminalita v ČR 2011-2021	30
Graf 3 Počet registrovaných trestných činů	31
Graf 4 Počet stíhaných a vyšetřovaných osob v ČR.....	32
Graf 5 Rozpočet MP v letech 2010-2023	45
Graf 6 Počet zjištěných a řešených přestupků MP v letech 2010-2022.....	46
Graf 7 Počet zjištěných a řešených přestupků v období 2017-2022.....	47
Graf 8 Vývoj kriminality v ČR, ve Zlínském kraji a ve městě Valašské Meziříčí 2012-2022	50
Graf 9 Počet zjištěných přestupků a trestných činů prostřednictvím MKDS 2011-2022....	53
Graf 10 Vývoj počtu obyvatel ve městě Valašské Meziříčí v letech 2013-2022	64

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Výpis vybraných ústavních zákonů a zákonů souvisejících s oblastí bezpečnosti

Příloha P II: Výstup sektorové analýzy bezpečnostního prostředí za rok 2021

Příloha P III: Materiál využívaný při preventivně výchovných akcích

Příloha P IV: Úplný popis preventivních akcí Městské policie Valašské Meziříčí